

European Profesional Zookeeper Qalification Framework

„Europos zoologijos sodų gyvūnų prižiūrėtojų gebėjimų pagrindų ugdymas“

Žinių/įgūdžių sritys		Temos	Kompetencijos		
Bendrieji įgūdžiai	1. Gyvūnų prižiūrėtojas gali tinkamai save kontroliuoti ir dirbti profesionaliai su kitais	1.1 Asmeninis tobulėjimas	1.1.1 Laiko valdymas 1.1.2 Profesinis tobulėjimas 1.1.3 Profesionalus elgesys		
		1.2 Darbas su kitais	1.2.1 Profesiniai ryšiai 1.2.2 Darbo santykiai 1.2.3 Komunikacija su kitais		
		1.3. Vadyba	1.3.1 Darbuotojų atranka 1.3.2 Komandos valdymas 1.3.3 Tikslų nustatymas ir pasiekimas		
		1.4. Komunikaciniai įgūdžiai	1.4.1 Prezentavimas ir viešasis kalbėjimas 1.4.2 Kalbos mokėjimas 1.4.3 Technologijų naudojimas		
		Specifinės, su darbu susijusios kompetencijos	2. Gyvūnų prižiūrėtojas tinkamai prižiūri jam priskirtas gyvūnų rūšis, siekiant užtikrinti gyvūnų gerovę	2.1 Specifinės žinios apie gyvūnų rūšis	2.1.1 Sistematika ir taksonomija 2.1.2 Gyvūnų karalystės charakteristikos 2.1.3 Evoliucija prieš domestikavimą 2.1.4 Hibridizacija ir giminystė 2.1.5 Ekologija
				2.2 Gyvūnų elgsena	2.2.1 Elgsenos pagrindai 2.2.2 Įgimtas ir išmoktas elgesys 2.2.3 Stebėjimas ir duomenų rinkimas 2.2.4 Nenatūralus ir nenormalus elgesys 2.2.5 Gyvūnų užimtumas
				2.3 Reprodukcija	2.3.1 Reprodukcijos biologija 2.3.2 Individų parinkimas veisimo programoms 2.3.3 Veislinių gyvūnų ir jauniklių priežiūra 2.3.4 Populiacijos valdymas
				2.4 Šėrimas	2.4.1 Pašarų atpažinimas 2.4.2 Pašarų ruošimas 2.4.3 Pašarų pateikimas 2.4.4 Pašarų naudojimas 2.4.5 Maisto atliekų šalinimas
				2.5 Mityba	2.5.1 Maisto virškinimas 2.5.2 Raciono sudarymas ir

		formulavimas
		2.5.3 Dietos papildymas
		2.5.4 Gyvūnų būklės įvertinimas
	2.6 Fiksavimas ir transportavimas	2.6.1 Priėmimo ir pakrovimo metodai
		2.6.2 Fiksavimui naudojama įranga
		2.6.3 Transportavimo sistemos ir procedūros
		2.6.4 Atitinkami fiksavimo ir transportavimo teisės aktai
	2.7 Gyvūnų treniravimas	2.7.1 Treniravimo pagrindai
		2.7.2 Treniravimo metodai ir technikos
		2.7.3 Treniravimo programa
	2.8 Įrašų laikymas	2.8.1 Įrašymo sistemos
		2.8.2 Gyvūnų priežiūros įrašai
		2.8.3 Veisimas ir elgsena
		2.8.4 Treniravimo įrašai
	2.9 Gyvūnų sveikata	2.9.1 Sveikatos stebėjimai
		2.9.2 Gydytojų administravimas
		2.9.3 Medicininės procedūros
3. Gyvūnų prižiūrėtojas gali kokybiškai prižiūrėti fizinę aplinką, siekiant sukurti tinkamą aplinką gyvūnams ir lankytojams	3.1 Voljerų dizainas	3.1.1 Suinteresuotosios šalys
		3.1.2 Voljero saugumas
		3.1.3 Buveinių dizainas
	3.2 Sveikata ir saugumas	3.2.1 Saugumo problemos ir procedūros
		3.2.2 Rizikos valdymas
		3.2.3 Sveikatos problemos
		3.2.4 Patalpų saugumas ir apsauga
		3.2.5 Gyvūnų saugumas
	3.3 Valymas	3.3.1 Valymas ir švara
		3.3.2 Valymo sauga
		3.3.3 Valymas ir biologija
	3.4 Biologinis saugumas	3.4.1 Biologinis saugumas
		3.4.2 Atliekų tvarkymas
		3.4.3 Sandėliavimo valdymas
		3.4.4 Maisto tvarkymas
3.5 Voljerų priežiūra	3.5.1 Bendra priežiūra	
	3.5.2 Įrankių naudojimas	
4. Gyvūnų prižiūrėtojas supranta ir taiko zoologijos sodo bendruomenės ir įstaigos, kurioje dirba kultūrinės vertybes	4.1 Zoologijos sodų evoliucija	4.1.1 Zoologijos sodų istorija
		4.1.2 Dabartinis šiuolaikinio zoologijos sodo vaidmuo
	4.2 Nykstančių gyvūnų rūšių išsaugojimas	4.2.1 Zoologijos sodų vaidmuo gyvūnų išsaugojime
		4.2.2 Grėsmės biologinei įvairovei
		4.2.3 IUCN raudonojo sąrašo sudarymas
		4.2.4 Gyvūno perkėlimas ir reintrodukcija
		4.2.5 Populiacijos valdymo programos
	4.3 Švietimas apie gyvūnų išsaugojimą	4.3.1 Švietimo apie gyvūnų išsaugojimą svarba
		4.3.2 Gyvūnų išsaugojimo švietimo metodai
		4.3.3 Gyvūnų pristatymai, vedami prižiūrėtojų

		4.4 Taikomieji moksliniai tyrimai	4.4.1 Mokslinių tyrimų svarba
			4.4.2 Mokslinių tyrimų praktika
		4.5 Zoologijos sodo valdymas	4.5.1 Tvarios praktikos
			4.5.2 Zoologijos sodų finansavimas
			4.5.3 Gyvūnų kolekcijos planavimas
			4.5.4 Organizacinė struktūra ir funkcijos
			4.5.5 Etika
			4.5.6 Tarptautinės organizacijos
		4.6 Teisės aktai	4.6.1 Licencijavimo reikalavimai
			4.6.2 Europos Sąjungos teisės aktai
		4.7 Rinkodara ir komunikacija	4.7.1 Zoologijos sodų reputacija
			4.7.2 Rinkos tyrimai ir grįžtamasis ryšys
			4.7.3 Darbas su rėmėjais
			4.7.3 Darbas su rėmėjais

1 sritis: Bendrieji įgūdžiai

Bendrosios žinios, įgūdžiai ir kompetencijos yra svarbios bei plačiai naudojamos įvairiose profesijose ir sektoriuose. Šie įgūdžiai dažnai matomi kaip pagrindiniai ir svarbiausi žmogaus profesinio tobulėjimo aspektai. Gerinant bendruosius įgūdžius, zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai galės lengviau adaptuotis ir būti lankstesniais užimamoje darbo pozicijoje ar ateityje pakitus turimo darbo funkcijoms, gebės atitinkamai save kontroliuoti ir profesionaliai dirbti su kitais žmonėmis, tinkamai reprezentuoti ir save, ir savo organizaciją. Šioje srityje yra keturios temos:

- 1.1 Asmeninis tobulėjimas
- 1.2 Darbas su kitais
- 1.3 Vadyba
- 1.4 Komunikaciniai įgūdžiai.

1.1 Asmeninis tobulėjimas

Kad galėtumėte dirbti efektyviai kaip gyvūnų prižiūrėtojai ir išlaikyti profesionalią sektoriaus reputaciją, svarbu, kad zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gebėtų nuolat tobulėti ir tinkamai valdyti save bei turimus išteklius (ypač įgūdžius, žinias ir laiką). Reikėtų atkreipti ypatingą dėmesį į šių kompetencijų tobulinimą:

- Laiko valdymas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai geba efektyviai skirstyti savo laiką, sekdami ar planuodami grafiką, kuris yra veiksmingas ir veda prie didesnio produktyvumo.
- Profesinis tobulėjimas: gyvūnų prižiūrėtojai supranta asmeninės karjeros motyvacias, todėl kuria atitinkamą strategiją, kaip tobulinti atitinkamus įgūdžius, kompetencijas ir kaupia patirtį karjeros tobulinimui.
- Profesionalus elgesys: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai supranta atitinkamo elgesio ir išvaizdos svarbą skirtingose darbo situacijose.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
1.1.1 Laiko valdymas	Apibūdinti , kodėl svarbu planuoti laiką efektyviai. Laikytis skyriaus tvarkos, kuri patenkintų gyvūnų priežiūros ir kolegų poreikius. Demonstruoti efektyvų laiko naudojimą. Nuspėti , kurios	Prioretizuoti ir identifikuoti daugiau bei mažiau svarbias užduotis ir veiklas. Identifikuoti ir apibūdinti galimus patobulinimus savo laiko valdymui. Sukurti tinkamus kasdieninius	Sukurti tinkamą savaitinį ar mėnesinį grafiką įsitikinant, kad aukščiausius prioritetus užimantis darbas būtų atliktas nustatytu laiku. Koordinuoti savo ir kitų grafikus, kad

	veiklos gali užimti daugiau laiko ir nukrypti nuo nustatyto grafiko.	grafikus, kurie prioretizuoja svarbiausias užduotis.	nekiltų nesklandumų.
1.1.2 Profesinis tobulėjimas	<p>Apibūdinti spragas tarp savo darbo reikalavimų ir dabartinių turimų žinių, supratimo ir įgūdžių.</p> <p>Siekti nuomonės apie savo darbo kokybę iš įvairių šaltinių (kolegų tarpusavio vertinimo, vadybininkų, vadovų) ir panaudoti šią informaciją stebint savo pasiekimus.</p> <p>Aptarti ir sutikti dėl asmeninio tobulėjimo plano su skyriaus vadovu.</p>	<p>Demonstruoti aktyvų norą asmeniškai tobulėti per įsitraukimą į ryšių kūrimą su šia specialybe turinčiais žmonėmis.</p> <p>Žinoti, kur galima rasti naujausios informacijos, susijusios su darbu.</p>	<p>Prisidėti prie kitų žmonių profesinio tobulėjimo, dalinantis žiniomis ir patirtimi.</p>
1.1.3 Profesionalus elgesys	<p>Apibūdinti, kodėl svarbu vilkėti tinkamą uniformą ir išlaikyti tinkamą zoologijos sodo įvaizdį.</p> <p>Apsirengti tinkamai kiekvienos dienos darbui, vadovaujantis organizacinėmis gairėmis.</p> <p>Demonstruoti darbo vietai tinkamą elgesį, įskaitant mandagumą ir pagarbą kitiems. Gebėti įvardinti ir laikytis organizacijos personalo elgesio politikos, praktikų ir vertybių.</p>	<p>Tinkamai apsirengti įvairioms darbo situacijoms.</p> <p>Paaiškinti, kodėl svarbu elgtis profesionaliai įvairiose situacijose.</p> <p>Paaiškinti kaip institucijos politika ir vertybės yra tiesioginiai susijusios su gyvūnų prižiūrėtojo darbu.</p>	<p>Paaiškinti, kaip gyvūnų prižiūrėtojas prisideda prie profesionalios darbo aplinkos savo komandoje ir organizacijoje.</p>

Literatūra:

- Organisation Vision and Values statement
- Management Standards – [MSC Management Standards Centre](#)
- Organisation level policies on appearance, uniform standards and similar
- Organisation level policies relevant to behaviour

Įgyvendinimo būdai:

- Zookeepers working at level 1 – UK NVQ/SVQ level 2 Management
- Zookeepers working at level 2 – UK NVQ/SVQ level 3 Management
- Zookeepers working at level 3 – UK NVQ/SVQ level 4 Management

1.2 Darbas su kitais

Kaip ir dauguma darbuotojų, zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai dirba komandoje ir komandoje šalia įvairių disciplinų darbuotojų. Be to, dėl veisimo programų, taip pat laikantis Europos Sąjungos standartų ir įvairių direktyvų, zoologijos sodai yra dalis didesnės bendruomenės, todėl gyvūnų prižiūrėtojai turi gebėti efektyviai bendradarbiauti šiame kontekste. Ypač reikėtų atkreipti dėmesį į šių kompetencijų tobulinimą:

- Profesiniai ryšiai: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai identifikuoja ir užmezga ryšius su kitais pagal savo profesiją ir žino, kaip prisidėti ir tobulinti ryšius organizaciniu, nacionaliniu ir Europos mastu.
- Darbo santykiai: gyvūnų prižiūrėtojai vysto darbo santykius su kolegomis kurie yra produktyvūs organizacijoje ir atlieka savo darbus laiku bei padeda kitiems.
- Komunikacija su kitais: gyvūnų prižiūrėtojai supranta savo vaidmenį komandoje ir kaip jis paveikia kitus. Dėl specifinių sugebėjimų, reikalingų pristatant prezentaciją ar kalbą ir naudojantis technologijomis, žiūrėti temą 1.4 Komunikaciniai įgūdžiai.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
1.2.1 Profesiniai ryšiai	Kuriant profesinius ryšius dalyvauti instituciniu lygiu (pvz., dalyvauti ir prisidėti prie darbo susitikimų).	Identifikuoti pagrindinius suinteresuotus asmenis savo darbo srityje, įskaitant skyrius ir asmenis savo įstaigoje, tinkamas regionines, nacionalines ir tarptautines asociacijas. Prisijungti prie regioninių ir nacionalinių profesinių ryšių.	Paaiškinti , kaip identifikuoti ir sukurti ryšius su suinteresuotais asmenimis. Sukurti galimybes plėtoti ryšius per organizuojamus susitikimus ir/arba aktyviai įsitraukiant į komitetus ir darbo grupes.
1.2.2 Darbo santykiai	Sukurti gerus darbo santykius su visais kolegomis, kurie yra svarbūs darbo atlikimo procesui. Suprasti sunkias situacijas ir problemas iš kolegos perspektyvos ir padėti jiems kai reikia, kad darbai būtų atlikti laiku. Keistis informacija ir resursais su kolegomis, kad darbas visose	Paaiškinti kaip pasirinkti ir sėkmingai panaudoti skirtingus metodus, bendraujant su skyriaus kolegomis.	Apibūdinti teikiamą naudą iš produktyvių darbo ryšių su kolegomis ir suinteresuotų asmenų. Paaiškinti efektyvios komunikacijos principus ir kaip juos pritaikyti, bendraujant su kolegomis ir suinteresuotais asmenimis. Demonstruoti , kad jie gali nustatyti ir patenkinti kolegų ir

	grandyse vyktų efektyviai.		suinteresuotų asmenų informacijos poreikį, įskaitant žinojimą kokia informacija yra tinkama teikti šiems asmenims, ir faktorius kurie turi būti apgalvoti. Demonstruoti , kad jie gali susitvarkyti su skirtingomis problemomis kai vystomi darbo santykiai su kolegomis ir suinteresuotais asmenimis.
1.2.3 Komunikacija su kitais	Paaiškinti , kaip gyvūnų prižiūrėtojas ir jo atliekamas darbas daro įtaką visai komandai. Pateikti informaciją aiškiai, glaustai, tiksliai ir kad informacija būtų gerai suprasta tiek žodiniu, tiek rašytiniu būdu.	Atsakyti į kitų žmonių nuomonę apie jūsų bendravimo įgūdžius ir paaiškinti , kaip pritaikėte savo komunikacijos stilių kad visi jus suprastų.	Demonstruoti kaip gauti ir efektyviai panaudoti kolegų nuomonę dėl savo darbo santykių su kitais. Demonstruoti kaip teisingai įgyvendinti/valdyti kolegų ir suinteresuotų žmonių lūkesčius.

Literatūra:

- Management Standards – [MSC Management Standards Centre](#)

Įgyvendinimo būdai:

- Zookeepers working at level 1 – UK NVQ/SVQ level 2 Management
- Zookeepers working at level 2 – UK NVQ/SVQ level 3 Management
- Zookeepers working at level 3 – UK NVQ/SVQ level 4 Management

1.3 Vadovavimas

Kai zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai kyla karjeros laiptais, iš jų gali būti reikalaujama vykdyti darbuotojų atrankas ir vadovauti mažoms komandoms. Efektyviam organizacijos veikimui labai svarbu, kad šias mažas komandas vadovas valdytų efektyviai ir pasiektų geriausius veiklos rezultatus. Ypač reikėtų atkreipti dėmesį į šių kompetencijų tobulinimą:

- Darbuotojų atranka: gyvūnų prižiūrėtojai vykdo darbuotojų atrankas, pasirenka darbuotojus į komandą, kad pagerintų organizacijos darbo kokybę (tik 2 ir 3 lygiai).
- Komandos valdymas: gyvūnų prižiūrėtojas vadovauja mažos žmonių komandos veiklai.

- Nustatyti ir pasiekti tikslus: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai supranta, kuo reikšmingas jų darbas organizacijos planuose ir nustato tinkamas užduotis pasiekti šio plano tikslams (įskaitant misiją ir masterplan'ą).

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
1.3.1 Darbuotojų atranka	-	<p>Dalyvauti įdarbinimo ir atrankos procese, įsitikinant kad procesas sąžiningas, nuoseklus ir efektyvus (pvz., prisidedant prie darbo skelbimo ar asmeninių savybių aprašymo, peržiūrint paraiškas, išsakant nuomonę ir įvertinant paraiškas, t.t.).</p> <p>Parengti tinkamą ir iš anksto paruoštą darbuotojo įvedimo planą ar parengiamąsias programas naujiems kolegoms.</p> <p>Demonstruoti supratimą apie savo institucijos įdarbinimo teisės aktus ir/ar darbuotojų atrankos politiką.</p>	<p>Padaryti reguliarią apžvalgą, apie darbo krūvį atsakomybės ribose, identifikuojant sumažėjusį darbo našumą ar kolegų skaičių, darbuotojų įgūdžių lygį ir patirtį, supratimą apie atliekamą darbą.</p> <p>Konsultuotis su kitais, aptarti ir sutikti dėl įdarbinimo etapų ir laisvų darbo vietų, metodų kurie bus naudojami, tikslaus laiko ir žmonių kurie bus įtraukti renkantis naujus darbuotojus.</p> <p>Įsitikinti, kad kandidatai kuriems buvo pasiūlytos darbo vietos sugebės efektyviai atlikti savo darbą ir dirbi su kolegomis.</p> <p>Įvertinti naujai įdarbinto darbuotojo pažangą.</p> <p>Planuoti ir sukurti tinkamą darbuotojo įvedimo ir parengiamąsias programas naujiems kolegoms.</p>
1.3.2 Komandos valdymas	<p>Apibūdinti skirtingas kiekvieno komandos nario atliekamas funkcijas ir nario indėlį komandoje, taip pat ir skirtumą tarp darbuotojų, studentų ir savanorių kaip komandos sudedamųjų dalių.</p>	<p>Paašškinti, kaip pasirinkti ir sėkmingai pritaikyti padrąsinimo ir motyvavimo metodus, bei pagirti už pasiekimus.</p> <p>Paašškinti kodėl darbuotojui ir/ar komandai svarbu būti instruktuotai apie pavestus atlikti darbus, darbo standartus ar lygį.</p>	<p>Demonstruoti nuolatinį norą pagerinti komandos produktyvumą ir apgalvoti savo ir kitų darbo patirtį ir panaudoti tai veiksmams ateityje.</p> <p>Paašškinti, kuo skiriasi skirtingi lyderystės stiliai ir kada jie efektyviausi.</p>

		<p>kurio tikimasi iš komandos/darbuotojo ir kaip tą lygį pasiekti efektyviai.</p> <p>Apibūdinti kaip jie stebi komandos darbą, kaip jie suteikia greitą ir konstruktyvią nuomonę darbuotojams ir/ar komandai ir veiksmus kurių būtų imtasi jei darbo kokybė būtų prasta.</p>	
1.3.3 Tikslų nustatymas ir pasiekimas	<p>Apibūdinti organizacijos viziją ir vertybes.</p> <p>Bendradarbiauti su seniau dirbančiais darbuotojais, keliant tikslus sau arba komandai.</p>	<p>Suprasti ir deramai atsižvelgti į sveikatą, saugumą ir lygybę planuojant, paskirstant ir prižiūrint darbo procesą.</p> <p>Žinoti kaip sukurti darbo planą savo atsakomybės ribose, įskaitant svarbiausių veiklų ir prioritetų identifikavimą ir prieinamus išteklius.</p> <p>Paaiškinti, kaip nusistatyti tikslus savo atsakomybės ribose ir kaip tai iškomunikuoti savo komandai.</p>	<p>Apibūdinti principus ir metodus nuo trumpo iki vidutinės trukmės planavimo.</p> <p>Demonstruoti SMART tikslų (specifinių, išmatuojamų, priskirtų konkrečiam darbuotojui, realistiškų ir laiką atitinkančių) vystymą ir kaip jie buvo priskirti darbuotojams.</p> <p>Žinoti kaip ruošti ir suvaldyti problemas, krizines situacijas.</p> <p>Tinkamai prisidėti, kai prašoma, gerinant ir tobulinant organizacinius planus.</p>

Literatūra:

- Management Standards – [MSC Management Standards Centre](#)

Įgyvendinimo būdai:

- Zookeepers working at level 1 – UK NVQ/SVQ level 2 Management
- Zookeepers working at level 2 – UK NVQ/SVQ level 3 Management
- Zookeepers working at level 3 – UK NVQ/SVQ level 4 Management

1.4 Komunikaciniai įgūdžiai

Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojams tenka komunikuoti su įvairiais suinteresuotais asmenimis ir skirtingomis auditorijomis, siekiant populiarinti gyvūnų prižiūrėtojo specialybę, įstaigą ir plačiau pristatant zoologijos sodų sektorių. Kad būtų galima tai pasiekti, reikia būti savimi pasitikinčiu kalbėtoju ir bendravimui naudoti atitinkamas technologijas įvairiose situacijose. Dėl tarptautinio zoologijos sodų darbo konteksto ir daugumoje atvejų atvykus

užsienio turistams, gyvūnų prižiūrėtojai turėtų sugebėti komunikuoti anglų kalba. Ypač reikėtų atkreipti dėmesį į šių komunikacijos įgūdžių tobulinimą:

- **Prezentavimas ir viešasis kalbėjimas:** gyvūnų prižiūrėtojai efektyviai pristato savo idėjas vidinei ir išorinei auditorijai.
- **Kalbos mokėjimas:** gyvūnų prižiūrėtojai gali efektyviai komunikuoti su savo kolegomis, bendrauti su kolegomis iš užsienio zoologijos sodų, suprasti sektoriaus publikacijas.
- **Technologijų naudojimas:** gyvūnų prižiūrėtojai gali naudoti įvairias komunikacijos technologijas, tinkamas tiek rašytinei tiek žodinei komunikacijai.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
1.4.1 Prezentavimas ir viešasis kalbėjimas	Pristatyti mažą kiekį paprastų idėjų ir nuomonių rašytiniu ir žodiniu formatu, taip, kad būtų aiškiai suprstas klausytojų. Pritaikyti komunikacijos stilių prie klausytojų auditorijos. Dalyvauti ir keistis idėjomis bei informacija su kolegomis ir visuomenės nariais.	Nuosekliai ir kryptingai dėstyti informaciją ir idėjas mažoms lankytojų grupėms. Tinkamai suderinti vaizdines priemones ir/ar rekvizitus prie žodinio pristatymo publikai.	Pristatyti sudėtingą informaciją įvairiai publikai. Paaiškinti ne žodinio bendravimo svarbą ir pademonstruoti kaip kūno kalba ir kitos bendravimo formos gali įtakoti informacijos gavimą.
1.4.2 Kalbos mokėjimas	Lengvai komunikuoti darbo aplinkoje naudojama kalba, pasitelkiant platų profesinį žodyną įvairiose situacijose, įskaitant: -Pasakojant apie savo darbą lankytojams -Kalbant komandos ar institucijos vardu visuotiniuose susirinkimuose ir renginiuose -Atsakant į elektroninius laiškus -Šnekant telefonu/duodant interviu radiju (CEFR Level B2).	Mokėti palaikyti pokalbį anglų kalba: -Atsakyti į lankytojų klausimus -Laisvas pokalbis su užsienio šalių lankytojais. Skaityti ir demonstruoti paprastų anglišku tekstų supratimą , tokių kaip elektroninių laiškų iš užsienio sodų kolegų, gyvulininkystės gairės ir rekomendacijos. (CEFR Level A2)	Laisvai komunikuoti angliškai, naudojant platų profesinį žodyną įvairiose situacijose, įskaitant: - Pasakojant apie savo darbą lankytojams -Darant pristatymus konferencijose ir seminaruose - Atsakant į elektroninius laiškus -Šnekant telefonu. Skaityti ir demonstruoti supratimą angliškoms akademinėms ir sektoriaus publikacijoms. (CEFR Level B2)
1.4.3 Technologijų naudojimas	Naudotis kompiuteriu, rašant paprastas ataskaitas,	Profesionaliai naudoti įstaigos nupirktas	Naudoti platų komunikacijos technologijų spektrą

	<p>siųsti atsakymus į elektroninius laiškus, naudojantis standartiniu programinės įrangos paketu. Pasiimti informaciją iš paskirtų duomenų bazių arba interneto platformų, naudojant paprasčiausią paiešką.</p>	<p>technologijas, skirtas gyvūnų pristatymui, tokias kaip: mikrofonas, garso ir vaizdo įranga, skaidrių kūrimo programinė įranga, kt. Naudoti įvairias informacijos ir komunikacijos sistemas, susijusias su zoologijos sodų sektoriumi, tokias kaip ZIMS, SPARKS, PMX. Vadovaujantis instrukcijomis gauti duomenis ar atnaujinti informaciją šiose sistemose. Identifikuoti ir vykdyti nurodytas procedūras skirtas duomenų saugumui.</p>	<p>prezentacijoms, įskaitant skaidrių prezentacijų kūrimą ir nustatant parametrus AV įrangai. Įvertinti, kurios komunikacijos technologijos geriausiai tinka atitinkamoms užduotims ir aplinkai. Tobulinti savo sistemas ir procesus, saugojant ir perduodant informaciją kolegoms. Paaiškinti, kodėl atitinkami duomenys turi būti saugomi ir kaip tai pasiekti naudojant technologijas.</p>
--	---	---	---

Literarūra:

- Communication Core Skills – [SQA](#)
- Information and Communication Technology Core Skills – [SQA](#)

2 sritis: Gyvūnų priežiūra

Gyvūnų priežiūros žinios, įgūdžiai ir kompetencijos yra pagrindiniai aspektai zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojo profesijoje. Nors zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojo darbas apima daugiau negu paprasčiausią gyvūnų priežiūrą, šie įgūdžiai ir kompetencijos dažniausiai asocijuojami su šiuo darbu. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojams labai svarbu demonstruoti kompetenciją, dirbant įvairiose situacijose su jų priežiūrai priskirtomis gyvūnų rūšimis. Šioje srityje yra 9 temos:

- 2.1 Specifinės žinios apie gyvūnų rūšis
- 2.2 Gyvūnų elgsena
- 2.3 Reprodukcija
- 2.4 Šėrimas
- 2.5 Mityba
- 2.6 Fiksavimas ir transportavimas
- 2.7 Treniravimas
- 2.8 Įrašų laikymas
- 2.9 Gyvūnų sveikata.

2.1 Specifinės žinios apie gyvūnų rūšis

Ši tema koncentruojasi ties žiniomis apie taksonomiją ir konkrečių gyvūnų rūšių binominę nomenklatūrą, informacijos sužinojimą iš patikimų šaltinių, įgūdžių įgijimą specifinių gyvūnų rūšių tyrimuose ir pritaikant šias žinias gyvūnų priežiūroje. Specifinės žinios taip pat bus naudingos šviečiant lankytojus. Įgyjant šias žinias išaugs vidinė zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojo motyvacija mokytis iki reikiamo ir reikalaujamo lygio. Ši tema apima tokias kompetencijas:

- Sistematika ir taksonomija: gyvūnų prižiūrėtojai žino gyvūnų karalystės klasifikaciją ir nomenklatūrą.
- Gyvūnų karalystės charakteristikos: gyvūnų prižiūrėtojai gali išskirti ir atsiminti zoologijos sode laikomų gyvūnų grupių ir pogrupių charakteristikas.
- Evoliucija prieš domestikavimą: gyvūnų prižiūrėtojai žino apie rūšių kilmę per (mikro -) evoliuciją ir domestikuotų veislių kilmę, kaip selektyvaus veisimo rezultata.
- Hibridizacija ir giminytė: gyvūnų prižiūrėtojai supranta, kad negalima hibridizuoti giminingų gyvūnų rūšių.
- Ekologija: gyvūnų prižiūrėtojai turi žinių apie ekologines gyvūnų rūšių nišas su kuriomis jie dirba ir gali reaguoti į gyvūnų poreikius (biotinius ir abiotinius faktorius, apgyvendinimą, šėrimą, tinkamą priežiūrą).

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.1.1 Sistematika ir taksonomija	Išdėstyti gyvūnų klasifikaciją taksonominėje sistemoje.	Apibūdinti gyvūnų rūšių klasifikaciją gyvūnų karalystėje. Surinkti informaciją iš	Analizuoti naują ir patikrintą informaciją apie gyvūnų rūšių sistematiką ir

	<p>Apibūdinti mokslinės nomenklatūros sąvoką.</p> <p>Išvardyti bendrinius ir mokslinius gyvūnų rūšių pavadinimus su kuriomis jie dažniausiai dirba.</p>	patikimų šaltinių naudojantis mokslinė gyvūnų rūšių nomenklatūra.	realizuoti šias žinias savo skyriuje.
2.1.2 Gyvūnų karalystės charakteristikos	<p>Ivardyti gyvūnų laikomų zoologijos sode grupes ir pogrupius.</p>	Šviesti lankytojus ir kolegas apie skirtumus ir charakteristikas tarp gyvūnų grupių, naudojantis egzistuojančia informacija (žiūrėti 4.3.3).	Tobulinti mokomuosius išteklius tokius, kaip zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojų gyvūnų pristatymai lankytojams ar gyvūnų demonstravimas lankytojams, atsižvelgiant į gyvūnų grupės charakteristikas ir gyvūnų rūšies specifines charakteristikas (žiūrėti 4.3.3).
2.1.3 Evoliucija prieš domestikavimą	<p>Išdėstyti skirtumus tarp laukinių gyvūnų rūšių kilmės ir naminių gyvūnų veislių.</p> <p>Paaikškinti lankytojams, kuo skiriasi evoliucija nuo domestikavimo.</p>	Apibūdinti , kokiais būdais zoologijos sodas atlieka ypač reikšmingą funkciją <i>ex-situ</i> laukinių rūšių populiacijos valdyme. Taip pat sugebėti paaikškinti gyvūnų mutacijas tokias, kaip baltieji tigrai.	Analizuoti ar subjektas priklauso originalioms (laukinėms) rūšims ar domestikuotoms veislėms ir įvertinti jo svarbą biologinėje įvairovėje ir išsaugojime.
2.1.4 Hibridizacija ir giminytė	<p>Apibrėžti giminytės ir hibridizacijos sąvoką <i>ex-situ</i> populiacijoje.</p>	Apibūdinti kokią informaciją suteikia giminytė tarp giminingų šeimų apie genetines adaptacijas, klodus, tvarką ir genus gyvūnų karalystėje. Aptarti hibridizacijos pasekmes.	Identifikuoti , kuriam porūšiui/rūšiai priklauso subjektas naudojantis morfologija ir kitais ištekliais (pvz., genetinė informacija iš ZIMS).
2.1.5 Ekologija	<p>Apibūdinti ir duoti rūšies kuria jie rūpinasi ekologinės nišos pavyzdžių ir atpažinti rūšių prisitaikymą prie ekosistemos.</p>	Apibūdinti jų prižiūrimų gyvūnų rūšių gyvenamąją aplinką ir apsvarstyti ar ši aplinka patenkina gyvūnų rūšies ekologinius poreikius.	Koordinuoti ir įvertinti jų prižiūrimų gyvūnų rūšių tinkamą aplinką ir įvertinti kaip ši aplinka pritaikyta ekologiniams reikalavimams įvykdyti bei nustatyti šios aplinkos efektyvumą,

			tenkinant gyvūnų rūšių ekologinius poreikius.
--	--	--	---

Literatūra:

- L.A. Urry et al., *Campbell Biology*, 11th edition, 2016
- C.P. Hickman Jr et al., *Integrated Principles of Zoology*, 16th edition, 2014
- OneZoom Life Explorer – [OneZoom](#)

Įgyvendinimo būdai:

- Distributed European School of Taxonomy – [Taxonomy Training](#)
- Wildlife conservation and ecology courses – [Animal Biology and Care Education](#)
- Vertebrate zoology course – [ACS Distance Education](#)

2.2 Gyvūnų elgsena

Gyvūnai laikomi Europos zoologijos sodų ir akvariumų asociacijos kolekcijose turėtų elgtis taip pat natūraliai, kaip įprastoje gamtos aplinkoje. Jei tik įmanoma, reikia užkirsti kelią nenatūraliam ar nenormaliam gyvūno elgesiui, kuris yra žalingas gyvūno gerovei ar orumui. Svarbūs gyvūnų elgesio valdymo elementai yra voljerų dizainas, aplinkos ir elgsenos praturtinimas bei maitinimo režimas.

- Elgsenos pagrindai: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai žino apie gyvūnų elgsenos pagrindus, elgsenos stimulą ir kaip reaguoti į jį. Gyvūnų prižiūrėtojai gali atskirti klasikinį ir kritinį antropomorfizmą ir pateikti objektyvias pastabas.
- Įgimtas ir išmoktas elgsenys: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai žino apie įgimtą elgesį, tokį kaip refleksai ir instinktyvaus elgesio modelius (socialinis, teritorinis elgsenys, komunikacija) ir ciklinį elgesį, tokį kaip žiemos miegas ir migracija. Gyvūnų prižiūrėtojai žino apie gyvūnų imprintingo fazę, galimybę mokytis per bandymus ir klaidas, per intuciją ir nuovoką.
- Stebėjimas ir duomenų rinkimas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali stebėti gyvūno elgesį objektyviai, naudodami duomenų rinkimo būdus (ad-libitum, įvykių visumą, nuskaitymo duomenis, centrinis gyvūnų duomenų rinkimą, vieną/nulinį duomenų rinkimą).
- Nenatūralus ir nenormalus elgsenys: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai supranta, koks yra nenormalus elgsenys ir gali suprasti bei identifikuoti normalų, natūralų, nenatūralų ir nenormalų elgesį.
- Gyvūnų užimtumas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai žino apie gyvūnų užimtumo praturtinimą ir gali jį panaudoti gyvūno gerovei.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.2.1 Elgsenos pagrindai	Apibūdinti svarbiausius stimulus ir gyvūno atsaką į	Apibūdinti stimulus ir gyvūno elgsenos atsaką į juos bei	Suprasti gyvūnų elgseną ir aptarti kokį poveikį gyvūno

	juos bei išvengti antropomorfizmo.	repertuarą (neskaitant antropomorfizmo) kolegoms.	elgesiui turės voljero dizainas.
2.2.2 Įgimtas ir išmoktas elgesys	Atskirti koks elgesys rūšiai yra įgimtas, o koks išmoktas.	Suprasti (išmoktą ar įgimtą) elgesį ir aptarti, kuo toks elgesys susijęs su gyvūno poreikiais ir apie tai pranešti vadovui.	Įvertinti matytą gyvūno elgesį ir sukurti tinkamą aplinką ir/ar treniravimo programą, kad pagerintų gyvūno elgesį bei jo gerovę.
2.2.3 Stebėjimas ir duomenų rinkimas	Identifikuoti individualius gyvūnus grupėje ir stebėti gyvūno elgesį. Pranešti stebėjimo rezultatus vadovui ar atitinkamiems darbuotojams.	Interpretuoti stebėtą gyvūno elgesį ir apie šią interpretaciją pranešti vadovui.	Modifikuoti gyvūno aplinką taip, kad ji tiktų gyvūnui ir stebėti ar šios modifikacijos veiksmingos. Numatyti veiksmus atsižvelgiant į stebėtą elgesį.
2.2.4 Nenatūralus ir nenormalus elgesys	Klasifikuoti nenormalų gyvūno elgesį ir pranešti apie tai komandos vadovui.	Interpretuoti nenormalų gyvūno elgesį ir reaguoti į jį pasikonsultavus su vadovu.	Analizuoti nenormalų gyvūno elgesį ir planuoti struktūrinius aplinkos bei kasdienės priežiūros pakeitimus, kad tai paveiktų pakitusį gyvūno elgesį. Stebėti šių pokyčių poveikį gyvūno elgsenai.
2.2.5 Gyvūnų užimtumas	Paruošti ir pateikti gyvūnų užimtumui pagaminti reikiamus daiktus iš patvirtinto sąrašo nurodytoms gyvūnų rūšims/gyvūnų voljerams.	Sukurti ir įgyvendinti tinkamus gyvūnų užimtumus, atsižvelgiant į voljero dizainą ir rūšies poreikius.	Sukurti gyvūnų užimtumo planą, atsižvelgiant į voljero ir jame esančių gyvūnų rūšių specifiką. Stebėti ir įvertinti sukurtų gyvūnų užimtumų ir pačio plano efektyvumą ir atlikti koregavimus jei to reikia.

Literatūra:

- L.A. Urry et. al., *Campbell Biology*, 11th edition, 2016
- EAZA Standards for the Accommodation and Care of Animals in Zoos and Aquaria – [EAZA](#)
- EU Zoos Directive Good Practices Document (chapter 2.4) – [European Commission](#)
- Association for the Study of Animal Behaviour – [ASAB](#)
- Animal Behaviour & Ethology group – [Facebook group](#)
- Student Environmental Enrichment Course – [Facebook page](#)
- IAATE Monthly Enrichment Challenge – [Facebook page](#)
- Enrichment Challenges Archives – [Facebook group](#)

- Zoo Enrichment – [Facebook page](#)

Įgyvendinimo būdai:

- Association for the Study of Animal Behaviour, education and courses – [ASAB](#)
- EAZA Animal Training course: Understanding and Managing Animal Behaviour – [EAZA](#)

2.3 Reprodukcija

Reprodukcija - gyvūnų dauginimosi procesas yra įvairus ir kartais individualiai komplikuo­tas bei reikalaujantis daug žinių iš zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojų. Be to, atradimai, kurie pakeičia veisimo proceso valdymą yra dažni ir svarbu, kad jie būtų atpažinti ir taikomi. Gyvūnų prižiūrėtojai turi naudoti žinias ir patirtį, kad galėtų valdyti ir tobulinti nykstančių rūšių veisimo veiklą pagal veisimo programų rekomendacijas, tuo pačiu užtikrinant, kad nebūtų pakenkta etiniams ir gyvūnų gerovės poreikiams. Tikimasi, kad įrašai atitiks EAZA Gerosios praktikos gaires, kur jie ir buvo sukurti.

Ši tema susieta su 4.2.5 Populiacijos valdymo programos.

- Reprodukcijos biologija: gyvūnų prižiūrėtojai gali pademonstruoti supratimą apie įvairių gyvūnų rūšių biologinės reprodukcijos principus.
- Individų parinkimas veisimo programoms: gyvūnų prižiūrėtojai gali dalyvauti ir įvertinti veisimo programą.
- Veislinių gyvūnų ir jauniklių priežiūra: gyvūnų prižiūrėtojai gali pasirūpinti tinkama priežiūra naujagimiams ir besiveisiantiems gyvūnams.
- Populiacijos valdymas: gyvūnų prižiūrėtojai gali paaiškinti principus, kuriais grindžiamas populiacijos valdymas nurodytoms rūšims.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.3.1 Reprodukcijos biologija	Apibūdinti įvairių gyvūnų rūšių reprodukcinės anatomijos, fiziologijos ir biologinių sistemų struktūrą ir funkcijas. Identifikuoti gyvūno lytį, kur lyties nustatymas yra galimas tik remiantis vizualiniais indikatoriais. Tiksliai apskaičiuoti nėštumo/inkubacijos laikotarpius ir pateikti tinkamus duomenis praktiniam veislinių gyvūnų valdymui.	Apibūdinti , kaip gyvūnų prižiūrėtojas gali nustatyti prižiūrimų gyvūnų rūšių atskirų individų lytį, kur lytis gali būti nustatoma tik naudojant kitus rodiklius (pvz., vidaus tyrimas, DNR).	Aptarti dabartinius mokslinius tyrimus ir supratimą apie rūšių biologiją, susiejant tai su praktine priežiūra.
2.3.2 Individų	Nurodyti veiksnius,	Patarti dėl atskirų	Padėti koordinuoti

parinkimas veisimo programoms	kuriuos reikia apsvarstyti renkant individą veisti arba neveisti ir padėti laikytis formalių rekomendacijų.	gyvūnų tinkamumo ir sėkmingos veisimo programos atveju, suplanuoti gyvūno introdukaciją jam tinkamoje aplinkoje.	veisimo tematikos knygas ir laikytis rūšies populiacijos veisimo rekomendacijų. Atlikti rekomendacijų programos atrankos ir įgyvendinimo procesų patikrinimus.
2.3.3 Veislinių gyvūnų ir jauniklių priežiūra	-	Suteikti patirtimi grįstų patarimų ir apibūdinti pakitimus/modifikacijas besiveisiančių gyvūnų priežiūroje, siekiant prisitaikyti prie besikeičiančių aplinkybių. Parūpinti tinkama veislinių gyvulių, nėsčiųjų/inkubuojamų gyvūnų priežiūra ir aplinka, taip pat gimdymo metu, po gimdymo ir naujagimiais (įskaitant auginimo rankomis poreikį).	Koordinuoti veisimo programoms tinkamas priežiūros sistemas ir komandos narius, kad įvertintų tokios programos veiksmingą panaudojus surinktą informaciją.
2.3.4 Populiacijos valdymas	Padėti užtikrinti , kad rūšies populiacijos statusas (veisti arba neveisti) būtų užtikrintas kolekcijos plane, atsižvelgiant į etikos ir gyvūnų gerovės sumetimus (prižiūrint gyvūnų prižiūrėtojų komandos vadovui).	Apibūdinti , kokie yra gyvūnų populiacijos kontrolės būdai (pvz., tos pačios lyties grupės, veisti ir iš karto skersti, kontracepcija) yra prieinami, ir stebėti jų veiksmingumą, jei reikia, atlikti patobulinimus.	Susiekti su kitais specialistais, pvz., veterinarais ar programų koordinatoriais ir kartu parengti aiškias kontracepcijos ir populiacijos valdymo gaires kolekcijoms ir kitoms regioninėms asociacijoms.

Literatūra:

- Husbandry Guidelines for relevant species
- TAG and EEP reports
- EAZA Group on Zoo Animal Contraception – [EGZAC](#)

Įgyvendinimo būdai:

- DMZAA Unit 6: Conservation Breeding – [Sparsholt College](#)
- EAZA Academy courses on Population Management and Studbooks – [EAZA](#)

2.4 Šėrimas

Gyvūnų šėrimas yra svarbus gyvūnų priežiūros ruošos darbas tiek gyvūnų prižiūrėtojams, tiek gyvūnams. Teisingo pašaro rūšies ir kiekio nustatymas yra esminė gyvūnų gerovės standartų dalis pagal Europos zoologijos sodų direktyvą (EB direktyva 199/22 / EB). Maisto ir vandens tiekimas yra viena iš penkių gyvūnų laisvių, kurias nustatė Ūkinių gyvūnų gerovės taryba ir šios gyvūnų laisvės yra įtrauktos į šiuolaikinio zoologijos sodo praktikos standartus Anglijoje.

Tiek vanduo, tiek maistas yra pagrindiniai kiekvieno gyvūno poreikiai. Reikia atsižvelgti į maisto pateikimo būdą, kiek kartų per dieną gyvūnas turi būti šeriamas ir į mitybos pusiausvyrą. Maistas turėtų būti pateikiamas tokiu būdu ir dažnumu, kuris atitiktų natūralų rūšies elgesį, taip pat rūšies mitybos reikalavimus, kurie gali skirtis priklausomai nuo sezono. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai turi turėti įgūdžių ir žinių apie pašarus ir jų identifikavimą, paruošimą ir pateikimą, kad jų priežiūroje esantys gyvūnai būtų maitinami laikantis geriausios praktikos ir atitinkamais laiko intervalais bei dažnumu.

- Pašarų atpažinimas: gyvūnų prižiūrėtojas gali identifikuoti ir apibūdinti įvairius pašarus, kurie paprastai naudojami zoologijos soduose.
- Pašarų ruošimas: gyvūnų prižiūrėtojas sugeba dirbti saugiai ir veiksmingai, ruošiant pašarus.
- Pašarų pateikimas: gyvūnų prižiūrėtojas gali apibūdinti ir parodyti, kaip pašarai yra pateikiami gyvūnams ir kaip tai gali paveikti atranką.
- Pašarų naudojimas: gyvūnų prižiūrėtojas sugeba stebėti, kaip gyvūnai priima maistą nelaisvėje, ir kokią įtaką suvartojamo maisto pobūdis ir kiekis turi gyvūno išmatų būviui bei dažniui.
- Maisto atliekų šalinimas: gyvūnų prižiūrėtojas naudoja veiksmingus būdus tvariam atliekų šalinimui.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.4.1 Pašarų atpažinimas	Identifikuoti tinkamos kokybės pašarus iš skirtingų grupių dietos lentelės ir kiekvienam produktui nurodykite gyvūnus, kuriuo jie tinkami maitinti.	Apibūdinti , kokia yra šėrimo kokybė ir bendra maisto medžiagų sudėtis įvairiuose pašaruose be aptarti kiekvieno pašaro maitinimo poveikį nurodytoms rūšims.	Rekomenduoti pašarų pakaitalus ir alternatyvas jei atsiranda pašarų tiekimo problemų ir kad šie pakaitalai nepakenktų gyvūnų bendrajai pusiausvyrai ir maistingųjų medžiagų tiekimui.
2.4.2 Pašarų ruošimas	Pasirinkti ir pasverti tinkamus mitybos produktus, kad būtų galima kasdien pagal mitybos planą pašerti nurodytas rūšis, laikantis patvirtintų saugos procedūros ir mitybos planų.	Paruošti kasdienį tačiau sudėtingesnį (kompleksinį) mitybos planą tiksliai pagal saugos procedūras ir apibūdinti , kaip mitybos planas gali pasikeisti dėl sezoniškumo ir su tuo susijusio maisto	Aptarti , kaip ir kodėl mitybos planas gali būti keičiamas, siekiant patenkinti gyvūno poreikius skirtingais gyvenimo etapais ir sezoninių pokyčių metu (konsultuojantis su gyvūnų mitybos specialistais/patarėjais, jei to reikia).

		prieinamumo, taip pat kaip tai galima pritaikyti gyvūno poreikiams.	
2.4.3 Pašarų pateikimas	Kasdien į voljerą pristatyti ir maišyti produktus taip, kad atitiktų rūšies biologinius poreikius, perkelti pašarą į prietaisus ar vietas kur gyvūnai galėtų suvalgyti pašarą bei būtų užtikrintas reikiamas švaros ir higienos lygis. Kasdien parūpinti prieigą geriamajam vandeniui, atsižvelgiant į rūšies gėrimo manierą ir įpročius.	Kruopščiai apibūdinti šėrimo procesą (pvz., kėpavimo, dygimo) ir jo įtaką pašarų paruošimo laikui ir pašarų parinkimui bei sukurti praturtinimo planą. Pateikti pašarą taip, kad būtų patenkinama konkrečiai rūšiai būdinga natūrali elgsena, taip pat atsižvelgiant į individualius poreikius (pvz., pasenusių, neįgaliųjų gyvūnų ir kt.).	Stebėti ir įvertinti šėrimo procesą. Sukurti praturtinimo priemones ir pašaro pateikimo strategijas priskirtoms rūšims, kad būtų galima skatinti natūralų gyvūnų elgesį.
2.4.4 Pašarų naudojimas	Pranešti komandos vadovui apie tai, kiek maisto iš paskirtos normos gyvūnas suvalgo kasdien ir pakomentuoti gyvūno išmatų būvį.	Siūlyti keisti kasdienę mitybą, kad sumažinti nesuvartoto maisto kiekį ir maisto nuostolius bei naudoti vertinimo skalę, kad būtų galima kategorizuoti išmatų būklę.	Fiksuoti ir planuoti pašarų įsigijimą nurodytoms rūšims, konsultuojantis su kitais zoologijos sodų specialistais, kad būtų užtikrintas priimtinas gyvūnų išmatų būvis.
2.4.5 Maisto atliekų šalinimas	Pašalinti nepanaudotus pašarus ir tinkamai bei tvariai juos utilizuoti su vadovo priežiūra.	Nustatyti nesunaudotų pašarų pakartotinio naudojimo ar perdirbimo potencialą, suderinant su patvirtintais zoologijos sodo veiklos standartais.	Stebėti maisto atliekų tendencijas ir aptarti strategijas su kolegomis, kad būtų išvengta pernelyg didelio maisto atliekų kiekio.

Literatūra:

- Diet sheets
- EAZA Best Practice guidelines – [EAZA](#)
- The use of plants in zoos and aquaria – [ZooPlants.Net](#)

Įgyvendinimo būdai:

- DMZAA Unit 8: Animal Nutrition – [Sparsholt College](#)

2.5 Mityba

Šėrimas ir mityba yra gyvybiškai svarbūs gyvūnų sveikatai ir gerovei, todėl tai yra vienas iš įsipareigojimų laikant gyvūnus nelaisvėje. Gyvūnų prižiūrėtojai turi turėti pagrindines žinias apie šėrimo principus ir dietos (maisto plano) įtaką gyvūnų būklei, kad dietos (mitybos planai) būtų tinkamai modifikuojami pagal gyvūnų rūšis. Žinios pagal EAZA standartus apie skirtingą gyvūnų rūšių mitybą ir šėrimą yra būtinos.

- Maisto virškinimas: gyvūnų prižiūrėtojai gali pademonstruoti žinias apie maisto suvartojimą ir jo suskaidymą virškinimo trakte.
- Raciono sudarymas ir formulavimas: gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti, kaip sudaroma subalansuota mityba.
- Dietos papildymas: gyvūnų prižiūrėtojai gali aptarti situacijas, kai reikalingi maisto papildai ir kas yra tinkama.
- Gyvūnų būklės įvertinimas: gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti, kaip gyvūnų kūno padėties įvertinimas gali padėti sėkmingai valdyti zoologijos sodo gyvūnus.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.5.1 Maisto virškinimas	Apibūdinti , kaip gyvūnų prižiūrėtojo prižiūrimos gyvūnų rūšys suskaido maistą virškinimo sistemoje fiziniemis savybėmis (pvz., kramtymas) ir chemiškai (pvz., virškinimo fermentai).	Apibūdinti , kaip gyvūnų prižiūrėtojų prižiūrimos rūšys pasiekia pašarų virškinimo etapą ir kaip tai gali būti sutrikdyta ar pakeista dėl vidinių ar išorinių veiksnių.	Aptarti , kaip įvairios gyvūnų rūšys apdoroja maistą, ir kaip dietos pokytis daro įtaką išmatų būklei.
2.5.2 Raciono sudarymas ir formulavimas	Identifikuoti gyvūnų prižiūrėtojo priežiūroje esančių rūšių pagrindines maisto raciono dalis ir produktus bei žinoti, kaip pateikiamas pašaras tam tikrai gyvūnų rūšiai.	Aptarti , kaip gyvūno mitybos racionas gali būti keičiamas skirtingais gyvenimo etapais, siekiant užtikrinti, kad ir toliau gyvūnas gautų visas reikalingas maistines medžiagas.	Padėti gyvūnų mitybos specialistams pertvarkant gyvūnų mitybos racioną, prireikus pakeičiant sudedamąsias dalis ir interpretuojant mitybos planą pagal turimas žinias.
2.5.3 Dietos papildymas	Nustatyti situacijas, kai reikalingas trumpalaikis ar ilgalaikis mitybos papildymas.	Nustatyti , kurie papildai yra tinkami (ir atitinkama jų porcija), kad jie būtų įtraukti į jų prižiūrimų gyvūnų mitybą.	Padėti gyvūnų mitybos specialistams patariant kitiems komandos nariams veiksmingai papildyti įvairių gyvūnų rūšių mitybą papildais ir planuoti sezoninį jų naudojimą.
2.5.4 Gyvūnų būklės įvertinimas	Naudoti kūno būklės vertinimo (KBV) lapus, norint nuosekliai vertinti	Padėti kitiems komandos nariams naudoti gyvūnų kūno būklės vertinimo	Diskutuoti apie tinkamas esamų KBV sistemų modifikacijas arba sukurti naujas

	gyvūnų būklę.	systemas, skirtas jų prižiūrimoms rūšims.	kūno būklės balų įvertinimo sistemas įvairioms rūšims. Keisti gyvūno mitybos racioną norint pakeisti KVB pagal rekomendacijas.
--	---------------	---	--

Literatūra:

- Husbandry Guidelines and care manuals
- A. Fidgett et al. (eds.), *Zoo Animal Nutrition*, Volumes 1 – 4
- L. Case, L. Daristotle, M. Hayek and M. Foess Raasch, *Canine and Feline Nutrition: A Resource for Companion Animal Professionals*, 2010

Įgyvendinimo būdai:

- DMZAA Unit 8: Nutrition – [Sparsholt College](#)
- EAZA Academy courses – [EAZA](#)

2.6 Fiksavimas ir transportavimas

Gyvūnų kolekcijos priežiūra ir fiksavimas su turima įranga palengvina didžiąją geros gyvūnų priežiūros praktikos dalį ir yra viena iš pagrindinių gyvūnų prižiūrėtojo kompetencijų. Daugelis mokymų, medicininių, praturtinimo ir gyvūnų judėjimo procedūrų, reikalauja gerų praktinių gyvūnų fiksavimo įgūdžių. Kad būtų lengviau dalyvauti veisimo programose ir parūpinti geriausią priežiūrą, dažnai būtina transportuoti gyvūnus, todėl zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai yra šios veiklos neatskiriama dalis. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojas reikia elgtis su gyvūnais taip, kad būtų sumažinta rizika tiek patiemis, tiek jų prižiūrimiems gyvūnams, o šiuolaikinis gyvūnų prižiūrėtojas turėtų turėti visus įgūdžius, požiūrį ir žinias, kad gyvūnų fiksavimo ir transportavimo procedūros būtų tinkamos, veiksmingos ir atitiktų atitinkamus teisės aktus.

Šis skyrius susietas su kompetencijomis: 2.7 Gyvūnų treniravimu, 2.9 Gyvūnų sveikata ir 4.6 Teisės aktais.

- Priėjimo ir pakrovimo metodai: gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti svarbius gyvūnų paruošimo, priėjimo, pakrovimo ir transportavimo ir metodus.
- Fiksavimui naudojama įranga: gyvūnų prižiūrėtojai gali nustatyti tinkamas priemones gyvūnų judėjimo suvaržymui ir saugiai demonstruoti jų naudojimą.
- Transportavimo sistemos ir procedūros: gyvūnų prižiūrėtojai gali paruošti gyvūnus transportuoti pagal geriausios praktikos pavyzdžius.
- Atitinkami fiksavimo ir transportavimo teisės aktai: gyvūnų prižiūrėtojai gali įrodyti, kad laikomasi galiojančių transportavimo įstatymų.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.6.1 Priėjimo ir pakrovimo metodai	Tinkamai ir saugiai prieiti ir fiksuoti	Skirti , kokie gyvūnų fiksavimo ir	Koordinuoti komandą planuojant

	įvairių rūšių gyvūnus su vadovo priežiūra (įskaitant tinkamą gyvūnų mokymą).	pakrovimo metodai yra geriausi. Suplanuoti ir priimti pagrįstus sprendimus, kad jie palengvintų transportavimo darbą.	ir įgyvendinant gyvūnų fiksavimo ir pakrovimo, transportavimo procesus.
2.6.2 Fiksavimui naudojama įranga	Pademonstruoti teisingą ir saugų įvairios fiksavimo įrangos naudojimą, kaip nurodoma instrukcijose, taip pat atsižvelgiant į gyvūnų rūšių poreikius.	Tiksliai pasirinkti tinkamą fiksavimo įrangą konkrečios rūšies atveju.	Koordinuoti saugų ir teisingą įrangos naudojimą įvairiausioms procedūroms. Prisitaikyti ir atnaujinti inventorių reguliariai, taip pat kai to reikalauja aplinkybės.
2.6.3 Transportavimo sistemos ir procedūros	Padėti parengti gyvūnus transportavimui, vadovaujantis savo komandos geriausiomis praktikos gairėmis ir informuoti komandos vadovus apie netikėtas situacijas.	Diferencijuoti geriausias sistemas teisingoms transportavimo procedūroms, atsižvelgiant į gyvūnų gerovę.	Koordinuoti reikiamą komandos pasiruošimą tinkamai paruošti gyvūnus transportavimui, ir prireikus pritaikyti sistemas.
2.6.4 Atitinkami fiksavimo ir transportavimo teisės aktai	Demonstruoti , kaip reikia laikytis atitinkamų teisės aktų dėl gyvūnų fiksavimo ir transportavimo reikalavimų, prižiūrint vadovams.	Peržiūrėti įstatymų laikymąsi, atliekant patikrinimus ir pritaikymus planavimo ir transportavimo metu.	Koordinuoti ir nustatyti geriausią praktikos patirtį komandoje, kad būtų laikomasi teisės aktų - išlaikyti esamą mokymąsi ir keistis informacija.

Literatūra:

- EAZA Best Practice Guidelines – [EAZA](#)
- *International Zoo Yearbook* – [Zoological Society of London](#)
- G. Hosey, V. Melfi and S. Pankhurst, *Zoo Animals – Behaviour, Management, and Welfare*, 2nd edn., 2013
- D.G. Kleiman, K.V. Thompson and C. Kirk Baer (eds.), *Wild Mammals in Captivity: Principles and Techniques for Zoo Management*, , 2nd edn., 2010
- P.A. Rees, *An Introduction to Zoo Biology and Management*
- Journals such as *JZAR* ([EAZA](#)), *Zooquaria* ([EAZA](#)), *Ratel* ([ABWAK](#)), *Zoo Biology*, etc.
- Convention on International Trade in Species of Wild Flora and Fauna – [CITES](#)
- The International Air Transport Association's Live Animals Regulations – [IATA](#)
- Local government websites for relevant legislation applying to country of work or study

Įgyvendinimo būdai:

- DMZAA Unit 5 – Enclosure Design and Maintenance in Zoos and Aquariums in relation to Health & Safety Legislation and adaption of enclosures for handling/training purposes

- DMZAA Unit 7 – Animal Records and Transportation in Zoos and Aquariums
- DMZAA 2nd Year Units 12-30 as taxon-specific systems of handling and restraint

2.7 Gyvūnų treniravimas

Gyvūnų treniravimas yra svarbi kasdieninės rutinos ir zoologijos sodų gyvūnų valdymo dalis bei gali turėti keletą tikslų, taip pat teigiamai paveikti gyvūnų gerovę. Gyvūnai gali būti treniruojami gyvūnų priežiūros problemoms spręsti, tokioms kaip kraujo mėginių paėmimui, gyvūnų užimtumui ar mokomosioms demonstracijoms. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojas svarbu žinoti pagrindinius gyvūnų treniravimo principus ir naudą, kurią jis teikia zoologijos soduose. Visais atvejais treneris turi žinoti pagrindinius dalykus, taip pat, ką galima ir ko negalima daryti treniruotės metu.

- Treniravimo pagrindai: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojas žino, kokie veiksmai galimi ir negalimi bei gyvūnų treniravimo pagrindus, jie profesionaliai gali naudoti universalius būdus siekdami išvengti antropomorfizmo. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojas žino savo darbo ir trenerio svarbą.
- Treniravimo metodai ir technikos: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojas gali apibūdinti ir naudoti įvairius metodus ir būdus, tokius kaip operantinis ir klasikinis kondicionavimas, teigiamas paskatinimas, tarpinis stimulus, formos suteikimas.
- Treniravimo programa: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojas gali dirbti pagal treniravimo programą.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.7.1 Treniravimo pagrindai	Apibendrinti gyvūnų treniravimo svarbą. Apibrėžti pagrindinius gyvūnų treniravimo principus. Nurodyti , ką daryti ir ko nedaryti, kad sumažintumėte neigiamą poveikį gyvūnui treniravimo metu.	Apibendrinti treniravimo svarbą gyvūnų gerovei ir pritaikyti treniravimo pagrindus kasdieninėje rutinoje.	Stebėti gyvūno treniravimo progresą ir prireikus pakoreguoti treniravimo programą. Pateikti patarimų kitiems kolegoms ir komandos nariams.
2.7.2 Treniravimo metodai ir technikos	Apibūdinti kelis paprastus treniravimo metodus. Paaiškinti , kodėl teigiamas paskatinimas turėtų būti standartas kiekviename zoologijos sode. Apibūdinti netinkamo treniravimo pasekmes.	Treniruoti gyvūnus naudojant išbandytus ir teigiamu paskatinimu pagrįstus metodus paprastose situacijose (pvz., treniruotės tik su vienu gyvūnu).	Naudotis įvairiomis tinkamomis treniravimo priemonėmis ir būdais sudėtingesnėse situacijose (pvz., susiduriant su iššūkį keliančiais gyvūnais, treniruojant gyvūnų grupes, mokomasi elgesio sekos). Pasirinkti tinkamą metodą ar būdą,

			norint patenkinti identifikuotą gyvūno treniravimo poreikį.
2.7.3 Treniravimo programa	Apibūdinti treniravimo svarbą remiantis sutartais protokolais.	Pademonstruoti tinkamą treniravimo programos naudojimą savo prižiūrimoms gyvūnų rūšims ir pateikti grįžtamąjį ryšį atsakingam vadovui.	Sukurti konkretaus gyvūno ar gyvūnų grupės treniravimo programą, pritaikytą prie natūralaus gyvūno elgesio. Gauti ir interpretuoti atsiliepimus apie gyvūno treniravimą pagal naujausius standartus ir konkrečius treniravimo tikslus.

Literatūra:

- K. Ramirez, *Animal Training: Successful Animal Management Through Positive Reinforcement*
- K. Pryor, *Don't Shoot the Dog!: The New Art of Teaching and Training*
- K. Pryor, *Getting Started: Clicker Training for Dogs*
- P. Tillman, *Clicking With Your Dog: Step-By-Step in Pictures*
- J.A. Zelig, *Animal Training 101: The Complete and Practical Guide to the Art and Science of Behavior Modification*
- G. Stafford, *Zoomility: Keeper Tales of Training with Positive Reinforcement*

Igyvendinimo būdai:

- EAZA Academy Course 'Animal Training: Understanding and Managing Animal Behaviour' – [EAZA](#)

2.8 Įrašų laikymas

Ši tema reikalauja, kad zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai demonstruotų kompetenciją saugoti jų prižiūrimų gyvūnų rūšių įvairius įrašus ir kad būtų užtikrintas tikslų ir nuoseklių duomenų įrašymas į įrašų laikymo sistemas, pvz., „ZIMS“. Įrašų diapazoną sudaro tie įrašai, kurie susiję su gyvūnų priežiūra ir gyvūnų valdymu įvairiais gyvavimo etapais ir gali apimti asmenines, sekcijines ir institucines įrašų sistemas. Tikimasi, kad įrašai atitiks EAZA Geriausios Praktikos Gaires.

Šis skyrius siejasi su kompetencijomis 2.2 Gyvūnų elgsena ir 2.7 gyvūnų treniravimu.

- Įrašymo sistemos: gyvūnų prižiūrėtojai gali efektyviai surinkti ir įrašyti įrašus reikiamu formatu ir patvirtintomis instrukcijomis.
- Gyvūnų priežiūros įrašai: gyvūnų prižiūrėtojai gali rinkti ir registruoti gyvūnų priežiūros, maitinimo ir sveikatos būklės įrašus.
- Veisimas ir elgsena: gyvūnų prižiūrėtojai gali diferencijuoti ir registruoti įprastą besiveisiančių ir nesiveisiančių gyvūnų elgesį.
- Treniravimo įrašai: gyvūnų prižiūrėtojai gali apibendrinti ir įrašyti tobulėjantį treniruojamo gyvūno elgesį, kurio tikimasi treniravimo metu.

	Zoologijos sodo	Zoologijos sodo	Zoologijos sodo
--	-----------------	-----------------	-----------------

	gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.8.1 Įrašymo sistemos	Surinkti ir įrašyti svarbią informaciją paprasčiausiu formatu (pvz., dienoraščiu, pažymėti lape ir ant lentos).	Palengvinti duomenų rinkimą ir tikslų duomenų įrašymą savo darbu ir padedant kitiems.	Koordinuoti komandos narius duomenų rinkimo praktikoje. Užtikrinti įstatymų laikymąsi ir pateikti oficialias ataskaitas (pvz., ZIMS ir PMx).
2.8.2 Gyvūnų priežiūros įrašai	Surinkti ir registruoti nuoseklius ir tikslius duomenis, susijusius su gyvūnų priežiūra, maitinimu, valymu ir sveikata.	Žinoti apie įrašus, kuriuos reikia laikyti ir surinkti gyvūnų maitinimui, valymui ir sveikatai. Stebėti jų prižiūrimos rūšies įrašus.	Peržiūrėti ir pakeisti (jei būtina) gyvūnų priežiūros apskaitos praktikas, kad užtikrinti jos tinkamumą bei teikti rekomendacijas kolegoms. Stebėti kitų komandos narių daromus įrašus.
2.8.3 Veisimas ir elgsena	Surinkti ir užregistruoti jų prižiūrimos rūšies duomenis apie įprastą ir konkrečią veisimosi elgseną, pvz., naujagimių globos, poravimosi, nėštumo, inkubacijos ir elgseną prieš ir po gimdymo.	Žinoti apie įrašus, kuriuos reikia laikyti ir susisteminti įprastinei ir konkrečiai besidauginančiai rūšiai. Stebėti jų prižiūrimos rūšies renkamus įrašus.	Peržiūrėti ir pakeisti įprastą ir konkrečią besiveisiančios rūšies elgesio įrašų laikymo praktikas, kad užtikrinti įrašų tinkamumą ir veiklos stabilumą. Interpretuoti įrašus/pastebėjimus ir užtikrinti , kad būtų imtasi tinkamų veiksmų. Prižiūrėti kitų komandos narių duomenų rinkimą.
2.8.4 Treniravimo įrašai	Surinkti ir įrašyti prižiūrimų gyvūnų rūšių duomenis apie elgesio modelio palaikymą, remiantis esančiu treniravimo planu.	Surinkti ir įrašyti prižiūrimų gyvūnų rūšių duomenis apie naują besivystantį elgesį, užtikrinant nuoseklų įrašų kūrimą.	Stebėti įrašytus duomenis ir įvertinti ataskaitų efektyvumą ir aiškumą, prieš ir po ataskaitos peržiūros su komandos nariais.

Literatūra:

- EU Zoos Directive Good Practices Document (chapter 2.6) – [European Commission](#)
- EAZA Standards for the Accommodation and Care of Animals in Zoos and Aquaria – [EAZA](#)
- EAZA Best Practice Guidelines – [EAZA](#)
- The International Air Transport Association's Live Animals Regulations – [IATA](#)
- EAZA Guidelines for Creating and Sharing Animal and Collection Records – [AZA](#)
- UK Secretary of State's standards of modern zoo practice – [GOV.UK](#)

Igyvendinimo būdai:

- ZIMS training documents, webinars and interactive help – [Species360](#)
- EAZA Academy Courses – [EAZA](#)
- DMZAA Unit 7: Animal Records & Transportation – [Sparsholt College](#)

2.9 Gyvūnų sveikata

Zoologijos sodai turi etinį ir teisinį įsipareigojimą rūpintis prižiūrimų gyvūnų sveikata. Sveikatos problemų diagnozavimą ir gydymą visada turėtų vykdyti kvalifikuotas veterinaras, tačiau zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai taip pat atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant zoologijos sodo gyvūnų sveikatą. Didžioji zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojų darbo dalis gyvūnų sveikatos srityje yra prevencinė ir apima kitas 2 ir 3 srities temas: aprūpinant gyvūnų rūšis tinkamomis ekspozicijomis (voljerais), socialinėmis gyvūnų grupėmis, mityba ir praturtinimu - visa tai padės zoologijos sodų gyvūnams likti fiziškai ir psichiškai sveikiems. Net esant aukštam priežiūros lygiui, gyvūnai vis tiek gali susirgti ar sužeisti, todėl jiems reikia trumpalaikės arba ilgalaikės papildomos priežiūros. Tokiomis aplinkybėmis zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai atlieka gyvybiškai svarbų vaidmenį bendraujant su veterinarais, todėl gyvūnų prižiūrėtojai turi demonstruoti kompetencijas šiose srityse:

- Sveikatos stebėjimai: gyvūnų prižiūrėtojai žino, su kokiais gyvūnais jie dirba, ir gali imtis atitinkamų veiksmų nustatydami sveikatos problemas (susiję su temomis 2.1 ir 2.2).
- Gydomo administravimas: gyvūnų prižiūrėtojai gali padėti veterinariniam darbuotojams administruodami gyvūnų gydymą.
- Medicininės procedūros: gyvūnų prižiūrėtojai gali dalyvauti ir padėti medicininėse procedūrose, kurias atlieka veterinarai.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
2.9.1 Sveikatos stebėjimai	Atlikti dažnus kasdienius stebėjimus gyvūnų, už kuriuos jie atsakingi. Nustatyti vizualius silpnos sveikatos požymius (gali būti fiziniai: pvz., plunksnų praradimas, matomos žaizdos ar elgesenos: pvz., mieguistumas, sumažėjęs maitinimasis). Stebėti išmatų susidarymą ir pranešti apie neįprastus pokyčius	Stebėti gyvūnų, turinčių iš anksto nustatytų sveikatos problemų būklės pokyčius ir pranešti savo išvadas vadovui arba veterinariniam gydytojui. Įvertinti sveikatos problemas sunkumą ir laiku pasidalyti savo vertinimu su komandos vadovu arba veterinaru.	Palyginti stebėjimų įrašus laikui bėgant ir tarp atskirų individų. Įvertinti stebėjimo duomenis ir nustatyti sveikatos tendencijas. Bendradarbiauti su kolegomis planuojant veiksmingus sprendimus , jei bus nustatytos pablogėjusios sveikatos tendencijos.

	<p>(pvz., išmatų nebuvimą).</p> <p>Pranešti vadovui apie bet kokius sveikatos pablogėjimo požymius, išsamiai apibūdinant stebėto gyvūno elgesį.</p> <p>Nurodyti gyvūnų už kuriuos jie atsakingi bendrus pablogėjusios sveikatos rodiklius.</p>		
2.9.2 Gydytojo administravimas	<p>Padėti administruojant paprastus ir įprastus gydymo būdus, kaip prevencinė priežiūra arba chroniškų sveikatos problemų valdymas (pvz., vaistų įdėjimas į maistą ar vandenį).</p> <p>Laikytis bet kokių rekomenduojamų gyvūnų priežiūros pasikeitimų, reikalingų gydymui (pvz., gyvūno guolyje negali būti jokių dulkių).</p> <p>Įrašyti informaciją apie bet kokį gydymą.</p>	<p>Padėti atlikti sudėtingesnę gydymą po tinkamų veterinarinės gydytojo mokymų (pvz., tiesioginis vaistų sudavimas gyvūnui).</p>	<p>Bendradarbiauti su veterinarais, sudarant gyvūnų gydymo planą.</p> <p>Padėti komandos nariams, įgyvendinant gydymo planą.</p>
2.9.3 Medicininės procedūros	<p>Laikytis veterinarinės specializacijos instrukcijų.</p>	<p>Dalyvauti ir stebėti prižiūrimiems gyvūnams atliekamas medicininės procedūras (jei veterinarinės gydytojai pakviesti).</p> <p>Laikytis suderintos tvarkos, mažinant pavojų gyvūnų ar žmonių sveikatai (siejasi su 3.2 tema).</p>	<p>Padėti medicinos procedūrose, stebint gyvybinius ženklus (pvz., temperatūrą, širdies susitraukimų dažnį).</p> <p>Padėti medicinos procedūrose, naudojant atitinkamus metodus gyvūnų fiksavimui (susiję su 2.6 tema).</p>

3 sritis: Aplinkos valdymas

Be gyvūnų priežiūros, zoologijos sodo aplinkos valdymui reikalingos žinios, gebėjimai ir kompetencijos taip pat yra labai svarbios zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojui. Tai apima gyvūnų voljerus, lankytojų erdves ir patalpas, kur įleidžiami tik darbuotojai. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai turi sugebėti derinti savo įgūdžius ir žinias šiose dviejose srityse (gyvūnų priežiūroje ir zoologijos sodo aplinkos valdyme), kad galėtų sėkmingai atlikti savo kasdienes pagrindines darbo užduotis. Šioje srityje yra penkios temos:

- 3.1 Voljerų dizainas
- 3.2 Sveikata ir saugumas
- 3.3 Valymas
- 3.4 Biologinis saugumas
- 3.5 Voljerų priežiūra.

3.1 Voljerų dizainas

Zoologijos sodai privalo užtikrinti aukštus jų priežiūroje laikomų gyvūnų apgyvendinimo standartus, tiek eksponuojamų gyvūnų, tiek ne eksponuojamų, nuolatiniuose ir laikiniuose voljeruose. Gyvūnų apgyvendinimo vietoje (voljere) turi būti atsižvelgiama į rūšių gerovę, gyvūnui reikiamos erdvės dydį ir socialinius poreikius, taip pat į darbuotojų tinkamą ir veiksmingą darbą prižiūrint ir tvarkant voljerą, lankytojams ir gyvūnui tinkamą gyvūno demonstravimą voljere. Gyvūnai yra svarbiausia dalis, projektuojant ir statant gyvūnų voljerus, gyvūnų prižiūrėtojai yra jų balsas ir voljerų projektavimo procese ir turi gerai suprasti gyvūnų gerovės poreikius. Šioje temoje yra trys kompetencijos:

- Suinteresuotosios šalys: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali nustatyti pagrindines suinteresuotąsias šalis, dalyvaujančias voljerų dizaine.
- Voljero saugumas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali dirbti pagal voljerų saugos reikalavimus ir atsižvelgti į barjerų svarbą.
- Buveinių dizainas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai turi žinių ir supratimą apie visas sudedamąsias gyvūno buveinės dalis, kurios reikalingos tinkamam gyvūno laikymui.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
3.1.1 Suinteresuotosios šalys	Identifikuoti pagrindines suinteresuotąsias šalis, dalyvaujančias voljerų dizaine, įskaitant gyvūnus, lankytojus, zoologijos	Apibūdinti svarbiausius kiekvienos suinteresuotos šalies poreikius, susijusius su voljerų dizainu (pvz., lankytojų	Išanalizuoti , kaip voljeras patenkina suinteresuotųjų šalių poreikius ir pateikti rekomendacijas dėl patobulinimų, pagrįstų šia analize.

	<p>sodo darbuotojus, veterinarijos gydytojus, pačius gyvūnų prižiūrėtojus ir, jeigu taikoma, įstatymų leidžiamąsias institucijas.</p> <p>Paaiškinti, kodėl šios grupės laikomos suinteresuotomis šalimis.</p>	<p>poreikiai: gyvūnų stebėjimo langai, prieinami takeliai aplink voljerus, ir t.t.). Kiekvienos suinteresuotosios šalies požiūriu įvertinti skirtingų voljerų dizainų stipriąsias ir silpnąsias puses.</p>	<p>Įtraukti gyvūnų treniravimo ir užimtumo poreikius į voljerų dizainą (pvz., įrengiant treniravimosi sieną).</p>
3.1.2 Voljero saugumas	<p>Apibūdinti skirtingas apsaugos priemonių rūšis, naudojamas voljeruose (įskaitant įvairių rūšių barjerus, duris, spynas, skydus, ir t.t.).</p> <p>Išlaikyti saugumo priemones pagal galiojančius protokolus.</p>	<p>Nustatyti (biologinius) pavojus, susijusius su voljero dizainu.</p> <p>Taikyti savo žinias, norint išspręsti nustatytas su sauga susijusias problemas.</p>	<p>Įdiegti saugos priemones voljerų dizaine (įskaitant barjerus) ir atlikti tinkamus rizikos vertinimus.</p>
3.1.3 Buveinių dizainas	<p>Išvardyti bendrus voljerų tipus ir nurodyti, kokioms rūšims šie voljerai būtų tinkami.</p> <p>Identifikuoti pagrindines gyvūnų voljerų sudedamąsias dalis (pvz., eksponuojamų gyvūnų apgyvendinimas, neeksponuojamų gyvūnų apgyvendinimas, karantino skyriai ir pan.)</p> <p>Įvardyti tinkamą jų prižiūrimum gyvūnų voljerų dekoravimą (pvz., akmenys, tinkami augalai, substratas, ir t.t.).</p> <p>Apibūdinti situacijas, kai reikia atkreipti dėmesį į tam tikrus su gyvūnais susijusius poreikius (pvz., mišrios ekspozicijos, ypatingi klimato poreikiai ir t.t.).</p>	<p>Taikyti savo žinias, susijusias su voljerų komponentais ir voljero apstatymu, įrengimu, norint įvertinti voljerą(-us) ir pasiūlyti paprastus voljero įrengimo patobulinimus ar pakeitimus.</p>	<p>Sukurti visiškai naują ar atnaujinti ekspozicijos dizainą.</p> <p>Analizuoti, kaip voljero plotą išnaudoja jame gyvenantys gyvūnai ir pritaikyti atratimus, projektuojant naujas voljerų ekspozicijas ateityje.</p>

Literatūra:

- EAZA Standards for the Accommodation and Care of Animals in Zoos and Aquaria – [EAZA](#)
- Handbook DMZAA Unit 5: Enclosure Design & Maintenance in Zoos & Aquariums – [Sparsholt College](#)
- EU Zoos Directive Good Practices Document (chapter 2.4) – [European Commission](#)

Igyvendinimo būdai:

- EAZA Academy Course 'Exhibit Design and Planning' – [EAZA](#)
- Diploma in Management of Zoos and Aquariums Animals (DMZAA) – [Sparsholt College](#)

3.2 Sveikata ir saugumas

„Sveikatos ir saugumo valdymas (arba kontrolė) zoologijos sode yra svarbus veiksnys, užtikrinantis zoologijos sodų darbuotojų ir kitų žmonių, kurie gali būti susiję su zoologijos ir sodo veikla, sveikatą ir saugą. Tikimasi, kad organizacijos kontroliuoja sveikatą ir saugą, lygiai taip pat kaip ir kitas pagrindines veiklas. Darbuotojų apsauga nuo žalos ir išsaugoti žmogiškuosius išteklius yra ekonomiškai efektyvu bei gyvybiškai svarbu siekiant sumažinti finansinius nuostolius ir skolas“ – Managing Health and Safety in Zoos – [HSE UK](#)

Šioje temoje yra keturios kompetencijos:

- Saugumo problemos ir procedūros: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai žino bendruosius principus, kurie gali būti taikomi daugumoje zoologijos sodų darbo vietų, siekiant užtikrinti, kad darbuotojai, lankytojai ir gyvūnai išvengtų sužalojimo ar gyvūnų pabėgimo pavoju.
- Rizikos valdymas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali nustatyti bendruosius pavojus ir rizikas bei žinoti kontrolės priemones, kurias reikėtų taikyti.
- Sveikatos problemos: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali išlaikyti švarią aplinką, siekiant užkirsti kelią ligoms.
- Patalpų saugumas ir apsauga: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali išlaikyti zoologijos sodo gyvūnų, darbuotojų ir lankytojų saugią aplinką.
- Gyvūnų saugumas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai įtraukia gyvūnų saugumą į savo kasdienę darbo rutiną ir jei gyvūnas pabėgtų, įmčius atitinkamų veiksmų jį pagauti.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
3.2.1 Saugumo problemos ir procedūros	Pagal galiojančius sveikatos ir saugos protokolus dirbti nepriklausomai ir saugiai su mažesnių pavojų keliančiais gyvūnais. Laikytis taikomų regioninių sveikatos ir saugos teisės aktų. Pranešti apie	Saugiai dirbti su didesnės rizikos gyvūnais.	Apmokyti ir prižiūrėti praktikantus ir naujus darbuotojus, kad šie tinkamai prižiūrėtų gyvūnus. Sukurti savo darbo tvarkos saugos procedūras.

	saugumo problemas.		
3.2.2 Rizikos valdymas	Laikantis esamų rizikos įvertinimų, saugiai atlikti darbus gyvūnų laikymo voljeruose ar už jų ribų. Laikytis galiojančių protokolų avarinėse situacijose (pvz., nelaimingų atsitikimų, sužeidimų atvejais).	Nustatyti galimus pavojus gyvūnų voljeruose. Stebėti lankytojus ir kas vyksta aplink gyvūnų prižiūrėtojo priežiūroje esančius gyvūnų voljerus bei pačių gyvūnų elgseną kontaktinėse zonose.	Peržiūrėti ir pateikti atsiliepimų apie atitinkamas taisykles, procedūras ir protokolus. Avarinės situacijos metu tinkamai komunikuoti su lankytojais ir darbuotojais. Pranešti apie galimas rizikos problemas. Atlikti rizikos vertinimus savo kasdieniam darbui.
3.2.3 Sveikatos problemos	Įvardyti įvairias zoonozijų ligų ir perdavimo būdų rūšis. Išlaikyti asmeninę higieną ir tinkamai laikytis saugios darbo praktikos. Laikytis pavojingų medžiagų saugaus tvarkymo ir šalinimo protokolų. Nurodyti priemones išvengti pavojų ir bendrų sužalojimų.	Atpažinti galimus rizikos veiksnius, susijusius su zoonoze ir įprastomis zoonozinėmis ligomis. Įvertinti pavojingų medžiagų šalinimą pagal procedūras.	Dalyvauti gyvūnų diagnostikos ir zoonozinės infekcijos gydymo procedūrose. Sukurti ir įgyvendinti pavojingų medžiagų šalinimo planą.
3.2.4 Patalpų saugumas ir apsauga	Atlikti kasdienius patikrinimus (barjerų ir aplinkos) dėl pavojingų pažeidimų. Demonstruoti supratimą apie regioninius teisinius reikalavimus voljerams/pastatams.	Rekomenduoti arba atitinkamai pakeisti gyvūnų voljerus, kad būtų išlaikyta saugi aplinka darbui ir gyvūnui. Taikyti regioninius teisinius reikalavimus voljerams/pastatams.	Tinkamai prižiūrėti bei projektuoti karantiną ir izoliacines patalpas. Planuoti tolesnius voljerų priežiūros darbus.
3.2.5 Gyvūnų saugumas	Kiekvieną dieną suskaičiuoti ir patikrinti voljeruose esančių gyvūnų skaičių, taip pat po bet kokio gyvūnų perkėlimo. Apibūdinti institucinius protokolus, skirtus gyvūnų gelbėjimo situacijoms (pvz., gyvūnų pabėgimas, netyčinis žmonių ir gyvūnų sąlytis) ir	Padėti kitiems darbuotojams, laikantis avarinių protokolų.	Dalyvauti reagavimo ekstremalioms situacijoms grupėje, jei įvyko nepaprastoji situacija susijusi su gyvūnais. Mokyti kitus darbuotojus apie gyvūnų apsaugos procedūras.

	veiksmus, kuriuos turėtų atlikti tokiu atveju. Parodyti , kaip laikomasi sutartų procedūrų (pvz., dalyvaudami avarinėse pratybose).		
--	---	--	--

Literatūra:

- EU Zoos Directive Good Practices Document (chapter 2.5) – [European Commission](#)
- Managing Health and Safety in Zoos – [HSE UK](#)
- Handbook DMZAA Unit 5: Enclosure Design & Maintenance in Zoos & Aquariums – [Sparsholt College](#)
- Secretary of State's Standards of Modern Zoo Practice: Dangerous Animal Categorisation – [DEFRA](#)

3.3 Valymas

Labai svarbu, kad zoologijos sodai laikytųsi tinkamų higienos standartų tiek personalo higienos, tiek gyvūnų laikymo patalpų ir gydymo patalpų atžvilgiu. Ši tema apima keturias kompetencijas:

- Valymas ir švara: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali išlaikyti švarą ir gerą higienos praktiką darbo vietoje.
- Valymo sauga: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali atlikti valymą pagal saugos protokolus ir pagal instrukcijas.
- Valymas ir biologija: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali atlikti valymą pagal kiekvienos rūšies biologinius reikalavimus.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
3.3.1 Valymas ir švara	Demonstruoti tinkamą asmeninės higienos lygį. Išvalyti voljerus pagal sutartus standartus ir pagal saugų ir tinkamą kasdienį valymo režimą. Laikytis procedūrų, susijusių su tais atvejais, kai reikia remonto ar priežiūros (nuorodos į 3.2.4 „Patalpų saugumas ir apsauga“).	Tinkamai parengti kasdienes techninės priežiūros ataskaitas ir pateikti juos techninės priežiūros personalui. Išvalyti voljerus laikantis aukščiausio lygio standartų, įskaitant ir labai matomas ar sunkiai pasiekiamas vietas. Paaikškinti skirtumus tarp valymo ir dezinfekavimo.	Prižiūrėti kitus darbuotojus valant, siekiant užtikrinti aukštus švaros standartus. Parengti valymo planus savo skyriui ir įsitikinti, kad kolegos supranta valymo prioritetus. Atlikti tinkamą valymą per karantiną arba ligos protrūkį.

	Apibūdinti galimas pasėkmes dėl prastai valomų voljerų.		
3.3.2 Valymo sauga	Pademonstruoti , kaip laikomasi valymo protokolu. Naudotis valymo priemonėmis ir valymo įrenginiais pagal instrukcijas. Atpažinti su valymo priemonėmis susijusius pavojus.	Nustatyti saugų valymo režimą. Stebėti saugų valymo priemonių ir įrangos naudojimą.	Pasirinkti tinkamus valymo produktus, remiantis specialistų (pvz., veterinarijos gydytojo) rekomendacijomis.
3.3.3 Valymas ir biologija	Žinoti , kada reikia sureguliuoti valymo režimą, atsižvelgiant į gyvūnų rūšių tam tikras situacijas (pvz., kūno kvapo žymėjimą arba kūno skysčių pašalinimą).	Atsižvelgiant į konkrečias situacijas, įgyvendina valymo režimo pakeitimus ir praneša apie tai komandos vadovams.	Paruošti ilgalaikius valymo planus, įtraukdami sezoninius pokyčius ir biologinius poreikius. Sukurkti savo skyriaus planus, kurie užtikrintų lankstesnį valymo režimą ir produktų pasirinkimą, kad atitiktų besikeičiančius poreikius.

Literatūra:

- Handbook DMZAA Unit 5: Enclosure Design & Maintenance in Zoos & Aquariums – [Sparsholt College](#)
- *The Modern Zoo: Foundations for Management and Development* – [EAZA](#)
- G. Hosey, V. Melfi and S. Pankhurst, *Zoo Animals – Behaviour, Management, and Welfare*, 2nd edn., 2013
- EAZA Standards for the Accommodation and Care of Animals in Zoos and Aquaria – [EAZA](#)

Įgyvendinimo būdai:

- Diploma in Management of Zoos and Aquariums Animals (DMZAA) – [Sparsholt College](#)

3.4 Biologinis saugumas

„Zoologijos sodai turi užtikrinti, kad jų biologinis saugumas nebūtų pažeistas. Zoologijos sodų poreikis išlaikyti aukštą biologinio saugumo lygį visais maisto saugojimo ir paruošimo etapais negali būti pervertintas. Reikėtų imtis priemonių, kad būtų išvengta maisto užteršimo jo saugojimo ir paruošimo metu ir sumažėtų pavojus dėl galimo maisto produktų tapimo ligų plitimo šaltiniais. Tokios priemonės turėtų būti neatskiriama geros gyvūnų priežiūros dalis. Kenkėjų kontrolę, susijusią su maisto ruošimu ir laikymu, galima pasiekti įvairiais žingsniais, svarbiausia, kad pasirinktos priemonės sumažintų kenkėjų rūšių poveikį.“ - G. Hosey, V. Melfi and S. Pankhurst, *Zoo Animals – Behaviour, Management, and Welfare*, 2 leidinys, 2013

Šioje temoje yra keturios kompetencijos:

- Biologinis saugumas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai yra pajėgūs laikytis atsargumo priemonių, kad sumažintų infekcijos riziką.
- Atliekų tvarkymas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai sugeba tvarkyti ir šalinti atliekas taikydami griežtas biologinės saugos taisykles.
- Sandėliavimo valdymas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali užtikrinti, kad gyvūnų pašaras būtų gaunamas ir saugomas taip, kad sumažėtų biologinio užterštumo rizika.
- Maisto tvarkymas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali užtikrinti, kad gyvūnų maistas būtų paruoštas ir pateiktas taip, kad sumažėtų biologinio užterštumo grėsmė.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
3.4.1 Biologinis saugumas	Ivardyti biologinio saugumo principus ir susijusią riziką. Atlikti įprastas biologinio saugumo patikras.	Aptarti , kokie veiksniai įtakoja zoologijos sodo biologinį saugumą jų priežiūrimoms rūšims ir tinkamas kontrolės priemonės biologinio saugumo palaikymui.	Ivertinti esamus biologinio saugumo planus ir plėtoti atitinkamus patobulinimus.
3.4.2 Atliekų tvarkymas	Nustatyti įvairias atliekų kategorijas. Atskirti, tvarkyti ir šalinti atliekas tinkamu būdu.	Aptarti tvarią atliekų tvarkymo strategiją ir prietaisų perdirbimo iniciatyvas.	Prižiūrėti kitus darbuotojus atliekų tvarkymo srityje. Sukurti atliekų tvarkymo strategijas (nuorodos į 4.5.1 Tvarios praktikos).
3.4.3 Sandėliavimo valdymas	Identifikuoti ir demonstruoti efektyvią maisto produktų sandėliavimo praktiką. Demonstruoti tinkamus kenkėjų naikimo būdus su vadovo priežiūra.	Stebėti galimus būdus, kuriais gali kilti pavojus, ir pateikti tinkamą informaciją vadovui.	Koordinuoti įrašų saugojimo sistemos ir sandėliavimo saugos procedūrų kūrimo veiksmus.
3.4.4 Maisto tvarkymas	Atpažinti netinkamai saugotą ir sugadintą maisto produkciją. Paruošti maistą pagal pripažintus standartus ir veiklos procedūras.	Teikti konsultacijas kitiems kolegoms, vykdydant saugaus maisto praktikas. Daryti įrašus (fiksuoti) apie maisto gavimo šaltinius ir maisto pristatymo datą.	Koordinuoti maisto produktų pagedimo registravimą ir ataskaitų teikimą bei įtraukia šią informaciją į maisto atsargų ataskaitą.

Literatūra:

- A. Reiss and R. Woods (eds.), *National Zoo Biosecurity Manual* – [ZAA](#)
- G. Hosey, V. Melfi and S. Pankhurst, *Zoo Animals – Behaviour, Management, and Welfare*, 2nd edn., 2013

- *The Modern Zoo: Foundations for Management and Development* – [EAZA](#)
- D.A. Schmidt, D.A. Travis and J.J. Williams, 'Guidelines for creating a food safety HACCP program in zoos or aquaria', *Zoo Biology*, Vol. 25, Issue 2, pp 125-135
- EU Zoos Directive Good Practices Document (chapter 2.5) – [European Commission](#)

3.5 Voljero priežiūra

„Tinkamai pastatytas ir prižiūrimas voljeras yra gyvūnų valdymo pagrindas. Voljeras turėtų užtikrinti saugią aplinką darbuotojams ir lankytojams, taip pat voljerai ir gyvūnų priežiūra turėtų stimuliuoti gyvūnus tiek fiziškai, tiek psichologiškai. Voljerai ir gyvūnų priežiūra taip pat turėtų leisti gyvūnų prižiūrėtojams išlaikyti ir skatinti gyvūnų gerovę.“ – G. Hosey, V. Melfi and S. Pankhurst, *Zoo Animals – Behaviour, Management, and Welfare*, 2nd edn., 2013

Šioje temoje yra dvi kompetencijos:

- Bendra priežiūra: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali atlikti saugią ir tinkamą voljerų priežiūrą.
- Įrankių naudojimas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali tinkamai naudoti įrankius ir laikydamiesi pripažintų procedūrų.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
3.5.1 Bendra priežiūra	Atlikti kasdienius patikrinimus ir atlikti pagrindinius voljero priežiūros darbus. Pranešti apie galimas problemas vadovui.	Prereikęs, tais atvejais, kai tai įmanoma, dalyvauti voljero taisyje ir informuoti techninės priežiūros darbuotojus apie sudėtingesnes problemas.	Stebėti voljerų techninės priežiūros procesą ir kartu su techninės priežiūros skyriumi sukurti voljerų techninės priežiūros planą.
3.5.2 Įrankių naudojimas	Teisingai naudoti ir saugoti paprastus įrankius (pvz., kastuvą, plaktuką, grėblį). Atlikti kasdienę įrankių priežiūrą.	Naudoti elektrinius įrankius pagal saugos protokolus. Parodyti sugebėjimą dirbti saugiai dideliame aukštyje. Atlikti prevencinę įrankių peržiūrą.	Koordinuoti įrankių naudojimą, saugojimą ir pirkimą. Valdyti biudžetą, derinant su finansų skyriaus darbuotojais.

Literatūra:

- Handbook DMZAA Unit 5: Enclosure Design & Maintenance in Zoos & Aquariums – [Sparsholt College](#)
- G. Hosey, V. Melfi and S. Pankhurst, *Zoo Animals – Behaviour, Management, and Welfare*, 2nd edn., 2013
- *The Modern Zoo: Foundations for Management and Development* – [EAZA](#)

4 sritis: Modernaus zoologijos sodo vaidmuo ir valdymas

Šia sritimi siekiama zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojo darbą įtraukti į platesnį kontekstą tiek savo institucijos, tiek pasaulinės zoologijos sodų bendruomenės veikloje. Ši sritis turi daugiau žiniomis pagrįstų kompetencijų nei kitos sritys, tačiau yra tam tikrų kompetencijų, kurioms reikalingi praktiniai įgūdžiai, ypač zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojams, dirbantiems aukštesniuose lygiuose. Šioje srityje yra septynios temos:

- 4.1 Zoologijos sodų evoliucija
- 4.2 Nykstančių gyvūnų rūšių išsaugojimas
- 4.3 Švietimas apie gyvūnų išsaugojimą
- 4.4 Taikomieji moksliniai tyrimai
- 4.5 Zoologijos sodo valdymas
- 4.6 Teisės aktai
- 4.7 Rinkodara ir komunikacija.

4.1 Zoologijos sodų evoliucija

EAZA zoologijos sodą apibrėžia kaip nuolatinę buveinę, kurioje gyvi laukiniai gyvūnai demonstruojami visuomenei septynias ar daugiau dienų per metus, su įėjimo mokesčiu arba be jo. Zoologijos sodas gali veikti labdaros organizacijos, viešojo arba privataus sektoriaus principais. Kaip ir įprastiems zoologijos sodams, priskiriami akvariumai, safari parkai, paukščių sodai, plėšriųjų paukščių centrai, roplių ir amfibijų centrai, drugelių ar vabalų namai ir kai kurios gyvūnų apsaugos vietos. XIX a. pastebimai išsaugo atidaromų zoologijos sodų skaičius, kuriuose egzotiniai gyvūnai visuomenei buvo demonstruojami edukaciniais ir pramoginiais tikslais. Vis dėlto nuo XX a. vidurio zoologijos sodai vis daugiau dėmesio skyrė biologinės įvairovės išsaugojimui ir dabar apima sudėtingas operacijas tokias, kaip gyvūnų priežiūra, edukacija, nykstančių gyvūnų rūšių išsaugojimas ir moksliniai tyrimai. Svarbu, kad gyvūnų prižiūrėtojai žinotų apie pagrindines šiuolaikinių zoologijos sodų funkcijas ir suprastų, kaip šis zoologijos sodų vaidmuo kito laikui bėgant. Šiuos aspektus labai svarbu suprasti gyvūnų prižiūrėtojui, kad jis savo veiklos efektyvumu galėtų tinkamai prisidėti prie gyvūnų išsaugojimo, edukacijos ir mokslinių tikslų pasiekimo zoologijos sode. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai privalo demonstruoti šias kompetencijas:

- Zoologijos sodų istorija: gyvūnų prižiūrėtojai žino, kaip zoologijos sodų vaidmuo pasikeitė laikui bėgant.
- Dabartinis šiuolaikinio zoologijos sodo vaidmuo: gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti pagrindinius šiuolaikinio zoologijos sodo vaidmenis ir parodyti, kaip jų kaip zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojo vaidmuo gali padėti pasiekti šiuos šiuolaikinio zoologijos sodo vaidmenis.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
4.1.1 Zoologijos sodų istorija	Apibūdinti pagrindinius Europos zoologijos sodų vystymosi etapus.	Apibūdinti įstaigos gyvūnų kolekcijos istoriją ir, jei taikytina, besikeičiantį jos	Apibūdinti , kaip zoologijos sodai vystėsi visame pasaulyje ir kaip jie

		vaidmenį.	pasikeitė laikui bėgant.
4.1.2 Dabartinis šiuolaikinio zoologijos sodo vaidmuo	<p>Paiškinti zoologijos sodo termino reikšmę.</p> <p>Apibūdinti pagrindines šiuolaikinio Europos zoologijos sodo funkcijas.</p> <p>Identifikuoti gyvūnų kolekcijų tipus, kurios gali būti laikomos zoologijos sodu.</p>	<p>Apibūdinti, kaip zoologijos sodas, kuriame dirba gyvūnų prižiūrėtojas, atitinka įvairius šiuolaikinio zoologijos sodo vaidmens aspektus.</p>	<p>Pateikti įrodymų, kaip gyvūnų prižiūrėtojai prisidėjo prie zoologijos sodų lankytojų švietimo, nykstančių gyvūnų išsaugojimo ir mokslinių tyrimų.</p>

Literatūra:

- EAZA Strategic Plan 2017-2020 – [EAZA](#)
- WAZA Conservation Strategy: *Committing to Conservation* – [WAZA](#)
- *The Modern Zoo: Foundations for Management and Development* – [EAZA](#)

4.2 Nykstančių gyvūnų rūšių išsaugojimas

Nykstančių gyvūnų rūšių išsaugojimas yra pagrindinis šiuolaikinio zoologijos sodo vaidmuo ir turėtų įtakoti kiekvieną zoologijos sodo darbo aspektą. Pagal plačiai patvirtintą Pasaulio zoologijos sodų ir akvariumų asociacijos (WAZA) Išsaugojimo Strategiją (2015 m.), WAZA išsaugojimą apibrėžia kaip „rūšių populiacijos ilgalaikį išsaugojimą jų natūraliose gyvenamosiose buveinėse“. Zoologijos sodai gali prisidėti prie gyvūnų išsaugojimo įvairiais būdais, o pastangų efektyvumas išsaugoti gyvūnus susideda iš zoologijos sodų ir kitų suinteresuotų asmenų bendradarbiavimo, dirbant kartu pagal „Vieno Plano“ požiūrį. Zoologijos sodai gali tiesiogiai ar netiesiogiai prisidėti prie gyvūnų išsaugojimo ir tai gali apimti tokius būdus: finansinę paramą, reikalingų įv. medžiagų suteikimą, darbuotojų fizinį prisidėjimą prie *in-situ* gyvūnų išsaugojimų darbų, *ex situ* veisimo ir populiacijos valdymo, *in situ ir/ar ex situ* mokslinių tyrimų, šviečiant apie gyvūnų išsaugojimo problemas, siekiant apie tai padidinti žinomumą. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojams svarbu suprasti, kaip gyvūnų išsaugojimas tiesiogiai siejasi su jų atliekamu darbu ir kad galėtų perduoti šias žinias zoologijos sodų lankytojams. Aukštesniame lygyje dirbantys gyvūnų prižiūrėtojai turėtų daugiau tiesiogiai prisidėti prie gyvūnų išsaugojimo pvz., įsitraukiant į mokslinius tyrimus, koordinuojant *ex situ* veisimo programas ar prisidedant prie *in situ* projektų.

Ši tema turi penkias kompetencijas:

- Zoologijos sodų vaidmuo gyvūnų išsaugojime: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti zoologijos sodų vaidmenį gyvūnų išsaugojime ir kaip gyvūnų prižiūrėtojai gali prisidėti prie gyvūnų išsaugojimo, atliekant savo darbą (įskaitant „Vieno plano“ požiūrį).
- Grėsmės biologinei įvairovei: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali paaiškinti biologinės įvairovės sampratą, apibūdinti didžiausias grėsmes biologinei įvairovei ir papasakoti apie strategijas zoologijos soduose ir kitose gyvūnų išsaugojimo organizacijose, naudojamas įveikti biologinės įvairovės grėsmes.
- IUCN raudonojo sąrašo sudarymas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti raudonojo sąrašo sudarymo procesą ir parodyti, kaip jie supranta šio proceso taikymą *in situ* ir *ex situ* gyvūnų išsaugojimui.

- Gyvūno perkėlimas ir reintrodukacija: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti, kaip gyvūnų perkėlimas ir reintrodukacija gali būti platesnės gyvūnų išsaugojimo strategijos dalis ir kaip gyvūnų prižiūrėtojai gali prie to prisidėti.
- Populiacijos valdymo programos: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti, kaip veisimo programos gali prisidėti prie gyvūnų išsaugojimo ir parodyti supratimą apie tai, kaip veisimo programos veikia regioniniu ir globaliniu lygiu, taip pat parodyti, kaip supranta EAZA vaidmenį ir skirtingas populiacijos valdymo struktūras.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
4.2.1 Zoologijos sodų vaidmuo gyvūnų išsaugojime	Apibrėžti zoologijos sodo vaidmenį <i>in situ</i> ir <i>ex situ</i> gyvūnų išsaugojimo programose, apibūdinant įstaigos vykdomus gyvūnų išsaugojimo projektus, įskaitant bendradarbiavimo kampanijas (pvz., EAZA gyvūnų išsaugojimo kampanijas).	Apibūdinti , kaip įstaiga prisideda prie gyvūnų išsaugojimo projektų. Apibūdinti įvairius būdus, kaip zoologijos sodai ir jų darbuotojai gali prisidėti prie biologinės įvairovės išsaugojimo projektų.	Sugalvoti metodus pagal kuriuos zoologijos sodai gali tiesiogiai prisidėti prie išsaugojimo projektų. Bendradarbiauti su atitinkamomis suinteresuotomis šalimis išsaugojimo projektuose.
4.2.2 Grėsmės biologinei įvairovei	Apibūdinti sąvoką „biologinė įvairovė“ ir pateikti rūšių pavyzdžių , kurioms gresia biologinės įvairovės išnykimas.	Susieti institucijos atliekamus biologinės įvairovės išsaugojimo projektus su grėsmėmis bioįvairovei. Paaiškinti , kaip šis gyvūnų išsaugojimo darbas sumažina ar pašalina grėsmes biologinei įvairovei.	Apibūdinti jų institucijoje atliktus išsaugojimo darbus, kad pademonstruoti grėsmes pasaulio biologinei įvairovei. Susieti žinias apie biologinei įvairovei kylančias grėsmes su zoologijos sodų vaidmeniu išsaugant gyvūnų rūšis.
4.2.3 IUCN raudonojo sąrašo sudarymas	Įvardinti skirtingas IUCN Raudonojo Sąrašo kategorijas. Nurodyti , kurios IUCN Raudonojo Sąrašo kategorijos yra laikomos „grėšia pavojus“ Žinoti , kokioms IUCN Raudonojo Sąrašo kategorijoms priklauso gyvūnai su kuriais dirba gyvūnų prižiūrėtojas.	Apibūdinti priežastis, kodėl rūšys gali būti vertinamos kaip esančios grėsmėje, įskaitant (bet tuo neapsiribojant) ribotą, mažėjančią ir (arba) suskaidytą buveinių populiaciją; mažas ir (arba) mažėjančias populiacijas; didelę išnykimo tikimybę per nustatytą	Paaiškinti , kaip IUCN Raudonasis Sąrašas gali būti praktiniu įrankiu <i>in situ</i> ir <i>ex situ</i> gyvūnų išsaugojimo darbuose. Apibūdinti , kaip IUCN Raudonajį Sąrašą galima taikyti vidiniam kolekcijos planavimui.

		laikotarpį. Atskirti IUCN pasaulinio Raudonojo Sąrašo sudarymo ir kitų Raudonųjų Sąrašų sudarymo metodus (pvz., regioninį ar nacionalinį).	
4.2.4 Gyvūno perkėlimas ir reintrodukcija	Apibūdinti saugomų gyvūnų perkėlimus ir <i>ex situ</i> būdu išveistų individų reintrodukciją.	Apibūdinti , kaip zoologijos sodai gali būti įtraukti į saugomų gyvūnų perkėlimus ir nurodyti, kur prižiūrėtojai gali atlikti aktyvų vaidmenį. (Jei taikytina) susieti šias žinias su visais perkėlimais, kuriose dalyvauja jų institucija.	Įvertinti įvykdytų perkėlimų ir reintrodukcijų stiprias ir silpnas puses. (Jei taikytina) bendradarbiauti su kolegomis ar išorinėmis suinteresuotomis pusėmis, kad galėtų dalyvauti gyvūnų išsaugojimo perkėlimo projektuose.
4.2.5 Populiacijos valdymo programos	Trumpai apibūdinti priežastis, kodėl zoologijos sodai dalyvauja veisimo programose. Trumpai apibūdinti , kaip programos yra valdomos Europos (regioniniu) lygiu. Identifikuoti EAZA vaidmenį (-is) <i>ex situ</i> populiacijos valdyme ir aprašyti pagrindinius aspektus EAZA <i>Ex situ</i> programos.	Paašškinti , kaip skirtingos EAZA struktūros, įskaitant, bet neapsiribojant, EEPs, Rūšių Patariamąsios Grupės (TAG's), EAZA EEP komitetas ir Europos Gyvūnų Populiacijos Valdymo Patariamoji Grupė (EPMAG) prisideda prie sėkmingų populiacijos valdymo programų vykdymo. Susieti šias žinias su kitomis pasaulio populiacijos valdymo programomis struktūromis (pvz., SSPs iš AZA, ISBs iš WAZA). Žinoti skirtumus tarp populiacijos išlaikymo ir <i>ex situ</i> populiacijos valdymo programų.	Kaupti informaciją apie gyvūnus jų kolekcijoje ir dalintis šia informacija su atitinkamais kolegomis ar programų koordinatoriais arba TAG atstovais. (Jei taikoma) bendradarbiauti su kolegomis iš EAZA, tvarkant EEP programas.

		skirtų palaikyti <i>in situ</i> išsaugojimą, pvz. pasitelkiant perkėlimą.	
--	--	---	--

Literatūra:

- EU Zoos Directive Good Practices Document (chapter 2.2) – [European Commission](#)
- The IUCN Red List of Threatened Species (incl. guidance documents listed under 'Resources') – [IUCN](#)
- WAZA Conservation Strategy: *Committing to Conservation* – [WAZA](#)
- EAZA Conservation Standards – [EAZA](#)
- EAZA Guidelines on the definition of a direct contribution to conservation – [EAZA](#)
- IUCN Species Survival Commission Guidelines on the Use of Ex Situ Management for Species Conservation – [IUCN](#)
- IUCN Guidelines for Reintroductions and Other Conservation Translocations – [IUCN](#)

Įgyvendinimo būdai:

- Free online courses on the United for Wildlife conservation platform – [United for Wildlife](#)

4.3 Švietimas apie gyvūnų išsaugojimą

„Jei gyvūnų išsaugojimas bus sėkmingas, žmonės bus įkvėpti rūpintis ir suprasti gyvūnus bei grėsmes, su kuriomis susiduria laukiniai gyvūnai. Norint tai padaryti, EAZA mano, kad kiekvienas turėtų turėti galimybę patirti ir sužinoti apie laukinę gamtą tiesiogiai. EAZA zoologijos sodai - nariai atlieka svarbų vaidmenį, saugant laukinę gamtą tiek zoologijos soduose, tiek laukinėje gamtoje. Taip pat EAZA zoologijos soduose svarbu šviesti žmones apie gyvūnų išsaugojimą. Švietimas apie gyvūnų išsaugojimą neapsiriboja tik žmonėmis, kurie lankosi EAZA zoologijos soduose ir akvariumuose. Tai gali vykti vietos bendruomenėje, bendradarbiaujant su kitomis organizacijomis, in situ projektuose ir bendradarbiaujant pasauliniu mastu.“ - EAZA Švietimo Apie Gyvūnų Išsaugojimą Standartai.

Švietimas apie gyvūnų išsaugojimą yra vienas iš pagrindinių šiuolaikinių zoologijos sodų vaidmenų, todėl visiems zoologijos sodo darbuotojams būtina suprasti šio švietimo principus ir svarbą. Ypač svarbu, kad gyvūnų prižiūrėtojai būtų įgudę edukacijos srityje, nes daugeliui gyvūnų prižiūrėtojų lankytojų švietimas apie gyvūnų išsaugojimą yra viena iš darbo atliekamų funkcijų. Net jei gyvūnų prižiūrėtojai nėra tiesiogiai įpareigoti šviesti lankytojus apie gyvūnų išsaugojimą, gyvūnų prižiūrėtojo darbo pobūdis reiškia, kad jie vasteik bendrauja su lankytojais ir neišvengs kontakto su įvairia auditorija, todėl gyvūnų prižiūrėtojas turi mokėti tinkamai šviesti lankytojus apie gyvūnų išsaugojimą. Svarbu, kad visi zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai suprastų, kaip zoologijos sodai gali atlikti šį vaidmenį, kodėl ir kam tai svarbu.

Šioje temoje yra 3 kompetencijos:

- Švietimo apie gyvūnų išsaugojimą svarba: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti zoologijos sodų vaidmenį, šviečiant visuomenę ir kodėl tai svarbu gyvūnų rūšių išsaugojimui.

- Gyvūnų išsaugojimo švietimo metodai: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai žino įvairius švietimo metodus ir būdus perteikti edukacinėms žinutėms bei kaip šie metodai padėtų pakeisti lankytojų elgesį ir mąstymą.
- Gyvūnų pristatymai, vedami prižiūrėtojų: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai žino kaip sukurti gyvūnų pristatymus ir juos tinkamai pristatyti lankytojams, kad lankytojai sužinotų svarbiausią informaciją apie pristatytą gyvūną.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
4.3.1 Švietimo apie gyvūnų išsaugojimą svarba	Apibūdinti švietimo apie gyvūnų išsaugojimo sąvoką, remiantis EAZA Švietimo apie gyvūnų išsaugojimą standartais. Pateikti savo zoologijos sodo atliktų darbų švietimo apie gyvūnų išsaugojimą (edukacijos) pavyzdžių.	Apibūdinti EAZA Švietimo apie gyvūnų išsaugojimą standartus ir kaip jie taikomi įstaigoje. Paašškinti , kodėl lankytojų švietimas apie gyvūnų išsaugojimą yra svarbus zoologijos sodams.	Apibūdinti , pateikti pavyzdžių, kaip gyvūnų prižiūrėtojai taiko EAZA Švietimo apie gyvūnų išsaugojimą standartus savo kasdieniniame darbe.
4.3.2 Gyvūnų išsaugojimo švietimo metodai	Išvardinti pagrindinius metodus, skirtus švietimui apie gyvūnų išsaugojimą zoologijos soduose (pvz., edukacijos zoomokyklėleje, ekskursijos su zoologijos sodo darbuotoju, pokalbiai ir pristatymai, ženklai, interaktyvūs eksponatai, susitikimai su gyvūnais, žaidimai, praktinės demonstracijos, seminarai ir kt.). Apibūdinti savo institucijos atliekamas švietimo apie gyvūnų išsaugojimo veiklas.	Paašškinti , kokie skirtingi metodai naudojami skirtingoms auditorijoms, jų tipams ir dydžiui. Pristatyti švietimo veiklas lankytojams veiksmingiausiu būdu.	Bendradarbiauti su edukologais, kuriant naujas edukacines veiklas ir siekiant užtikrinti, kad naujai sukurtos edukacinės veiklos efektyviai perteiktų edukacines žinutes lankytojams ir juos paveiktų, taip pat kad sukurtos veiklos atitiktų EAZA standartus. Pasirinkti ir pritaikyti tinkamus pristatymo būdus įvairioms auditorijoms. Pasitikinti savimi su lankytoju kalbėti akis į akį.
4.3.3 Gyvūnų pristatymai, vedami prižiūrėtojų	Pristatyti gyvūnus lankytojams užtikrinant, kad bus efektyviai paminėti svarbiausi to gyvūno	Parengti gyvūno pristatymo planą, įskaitant pagrindines ir būtinas paminėti žinutes lankytojui bei	Sukurti gyvūnų pristatymo programą, atsižvelgiant į norimų ir būtinų ištransliuoti žinučių lankytojams

	pristatymo aspektai. Paaiškinti , kodėl prižiūrėtojų vedami gyvūnų pristatymai yra svarbi lankytojų švietimo priemonė ir kokie yra gyvūnų pristatymų trūkumai, susiję su edukacinių žinučių perteikimu.	aprašymą, kaip ir kur turėtų būti pristatoma. Apibūdinti , į ką reikia atsižvelgti kuriant naują gyvūnų pristatymą. Naudoti tinkamą įrangą, vedant gyvūnų pristatymus.	spektrą ir numatyti lankytojų lūkesčius, ko jie gali tikėtis ar klausti girdint gyvūnų pristatymą. Išsamiai apibūdinti skirtingų technologijų ir metodų privalumus ir trūkumus, pristatant gyvūnus lankytojams.
--	---	---	--

Literatūra:

- EAZA Conservation Education Standards – [EAZA](#)
- WAZA Conservation Strategy: *Committing to Conservation* – [WAZA](#)
- EU Zoos Directive Good Practices Document (chapter 2.3) – [European Commission](#)

Įgyvendinimo būdai:

- EAZA Academy course 'Introduction to Zoo and Aquarium Management' – [EAZA](#)

4.4 Taikomieji moksliniai tyrimai

„EAZA siekia, kad kiekvienas Europos zoologijos sodas ir akvariumas:

- Prisdėtų prie etinių ir labai veiksmingų mokslinių tyrimų, ypač biologinės įvairovės išsaugojimo ir gyvūnų gerovės srityse;
 - Kurtų ir naudotų kokybišką mokslinę medžiagą, kas pagilintų žinias ir pagerintų sprendimų priėmimo, kolkcijos valdymo, programų ir projektų valdymo kokybę.
 - Užsiimtų moksliniu švietimu, mokymu ir žinių dalijimuisi“.
- EAZA Research Strategy – [EAZA](#)

Dėl savo turimų gyvūnų gyvūnų kolekcijų zoologijos sodai ir akvariumai turi unikalią galimybę prisidėti prie gyvūnų išsaugojimo mokslinių tyrimų. Moksliniai tyrimai teikia tvirtus zoologijos sodų daromo aplinkai poveikio įrodymus ir leidžia jiems priimti įrodymais pagrįstus sprendimus, kuriais siekiama tobulinti praktiką daugelyje jų darbo sričių, įskaitant gyvūnų gerovę, lankytojų įtraukimą ir biologinės įvairovės išsaugojimą. Net jei gyvūnų prižiūrėtojas nėra tiesiogiai pavesta atlikti mokslinius tyrimus, jie turėtų suprasti, kaip taikyti mokslinių tyrimų išvadas ir žinoti, kaip ir kur ieškoti patikimų moksliniais pagrįstų tyrimų, naudingų jų darbui. Tikimasi, kad patyrę gyvūnų prižiūrėtojai prisidės prie tyrimų atlikimo ir pasidalins savo tyrimo išvadomis su platesniu zoologijos sodo sektoriumi, padėdami tobulinti zoologijos sodo veiklą. Gyvūnų prižiūrėtojai turėtų plėtoti kompetencijas, susijusias su moksliniais tyrimais, kurie yra suskirstyti į dvi pagrindines sritis:

- Mokslinių tyrimų svarba: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai supranta įvairias disciplinas, galinčias prisidėti prie efektyvaus zoologijos sodo darbų įgyvendinimo ir gali apibūdinti mokslinių tyrimų reikšmę prižiūrėtojams, priimančioms sprendimus.
- Mokslinių tyrimų praktika: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai demonstruoja gebėjimą atlikti mokslinius tyrimus ir prisidėti prie platesnio mokslo žinių panaudojimo, kurios yra susijusios su zoologijos sodo gyvūnų kolekcijomis.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
4.4.1 Mokslinių tyrimų svarba	<p>Apibūdinti mokslinių tyrimų sąvoką, pagrįstą EAZA Mokslinių tyrimų strategija.</p> <p>Apibūdinti pagrindinį EAZA Mokslinių tyrimų strategijos turinį.</p> <p>Išvardyti mokslo disciplinas, kurios yra svarbios arba susijusios su zoologijos sodų darbu.</p> <p>Paaišškinti, kuo moksliniai tyrimai yra naudingi zoologijos sodo darbui ir kaip zoologijos sodų moksliniai tyrimai gali būti naudingi ne tik zoologijos sodų sektoriui.</p>	<p>Parodemonstruoti žinias apie EAZA Mokslinių tyrimų strategiją, ir trumpai apibūdinti, kaip ji taikoma institucijoje, (jei reikia) susipažinti su savo institucijos tyrimų politika.</p> <p>Pateikti zoologijos sodų mokslinio tyrimo pavyzdžių, paaišškinti kiekvieno pavyzdžio tyrimų metodus, rezultatus ir taikymą.</p>	<p>Nurodyti atitinkamus pavyzdžius, kaip jie panaudojo kitų mokslinius tyrimus siekdami plėtoti savo mokslinių tyrimų patirtį.</p> <p>Paaišškinti etines pasekmes ir aplinkybes, atliekant zoologijos sodo mokslinius tyrimus.</p>
4.4.2 Mokslinių tyrimų praktika	<p>Aktyviai dalyvauti zoologijos sodų vykdomame mokslinių tyrimų projekte, pavyzdžiui, renkant arba įvedant duomenis.</p> <p>Apibūdinti įvairius tyrimų metodus, renkant duomenis susijusius su zoologijos sodo tyrimais.</p>	<p>Sukurti ir įgyvendinti paprastus mokslinių tyrimų projektus (pvz., su nedideliu skaičiumi kintamųjų ar indikatorių, naudojant patikrintus ir išbandytus tyrimo metodus gerai žinomoje mokslinių tyrimų srityje).</p> <p>Analizuoti paprastus rezultatus ir apibendrinti, naudojant paprastas ataskaitų teikimo priemones.</p> <p>Išvardyti publikacijas, kuriose gali būti paskelbti atitinkami moksliniai tyrimai.</p>	<p>Sukurti ir įgyvendinti sudėtingesnius mokslinių tyrimų projektus (pvz., su daugybe kintamųjų arba indikatorių, naudojant naują eksperimentinį metodą anksčiau neištirtose srityse).</p> <p>Prisidėti prie recenzuojamų straipsnių paskelbimo.</p> <p>Pristatyti savo atliktų tyrimų išvadas ataskaitų forma arba pristatyti per konferencijas.</p> <p>Apibūdinti savo mokslinių tyrimų poveikį savo įstaigai.</p>

Literatūra:

- EAZA Research Standards – [EAZA](#)
- EAZA Research Strategy – [EAZA](#)
- WAZA Conservation Strategy: *Committing to Conservation* – [WAZA](#)

Įgyvendinimo būdai:

- EAZA Academy course 'Animal Behaviour and Applications to Husbandry' – [EAZA](#)

4.5 Zoologijos sodo valdymas

„Pirmas zoologijos sodo valdymo prioritetas – išlaikyti veikiančią įstaigą: zoologijos sodo valdymas turi užtikrinti, kad įstaiga veiktų tinkamai ir kad zoologijos sodas patrauktų lankytojų dėmesį. Taip pat privaloma užtikrinti, kad lankytojai zoologijos sode maloniai praleistų laiką ir galvotų apie sugrįžimą.“

– The Modern Zoo: Foundations for Management and Development – [EAZA](#)

Norint tinkamai valdyti zoologijos sodą būtina užtikrinti puikią gyvūnų priežiūrą, optimalią lankytojų patirtį ir kokybišką klientų aptarnavimą. Be standartinių verslo valdymo praktikų, zoologijos sodai papildomai turi apsvarstyti gyvūnų kolekcijos planavimą. Nors aukšto lygio vadovavimo užduotys nepriklauso zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojo funkcijoms, jų darbas tiesiogiai priklauso nuo zoologijos sodo valdymo sprendimų. Zoologijos sodo vadovybė turėtų skatinti organizacinę vienybę, pasitelkiant bendrą misiją, tikslus ir organizacines vertybes. Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojo pozicija yra pagrindinė zoologijos sodo personalo struktūros dalis, o be to geroji patirtis gyvūnų prižiūrėtojams yra suprasti įstaigos organizacinę struktūrą aukščiausiuose vadovavimo lygiuose. Tai tampa ypač svarbu aukštesniame lygmenyje dirbantiems zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojams, kuriems tenka sunkesnės užduotys ir didesnė atsakomybė.

Šioje temoje yra šešios kompetencijos:

- Tvarios praktikos: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai žino apie tvarių praktikų svarbą zoologijos sode ir laikosi tvarios praktikos kasdieniniame darbe.
- Zoologijos sodų finansavimas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti savo zoologijos sodo finansavimo modelį ir jį palyginti platesniu Europos mastu.
- Gyvūnų kolekcijos planavimas: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti kiekvienos kolekcijos plane esančios gyvūnų rūšies paskirtį ir kaip tai susiję su regioninių kolekcijų planavimu.
- Organizacinė struktūra ir funkcijos: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai supranta įvairias įstaigos funkcijas, reikalingas zoologijos sodo tinkamam funkcionavimui.
- Etika: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali apibūdinti, kaip etika veikia jų darbą ir sprendimų priėmimą.
- Tarptautinės organizacijos: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali pademonstruoti supratimą apie įvairių organizacijų, kurios valdo ir remia šiuolaikinį zoologijos sodų vaidmenį, įskaitant EAZA, WAZA, ir šalių bei konkrečių organizacijų disciplinas, susijusių su jų vaidmeniu. Jie demonstruoja žinias apie atitinkamas darbo grupes, forumus, konferencijas, kas susiję su jų įstaiga ir darbu.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
4.5.1 Tvarios praktikos	<p>Apibūdinti tvarumo sąvoką.</p> <p>Paašškinti, kodėl tvarumas yra svarbus zoologijos sode. (Jei taikoma) laikytis institucinės politikos ir praktikos, kaip nurodyta kasdieniniame darbe.</p>	<p>Apibūdinti (jei taikoma) savo institucijos tvarią, darnią politiką ir pateikti pavyzdžius, kaip jų institucija įgyvendina (arba planuoja įgyvendinti) tvarias praktikas. Nepriklausomai ir iniciatyviai taikyti institucijos tvarios politikos kryptis ir praktikas kasdieniniame darbe (pvz., mažinti energijos ir vandens naudojimą kasdieniniuose darbuose, tvarkyti atliekas ir t.t).</p> <p>Sukurti saugius gyvūnų užimtumus iš atliekų (pvz., tuščių pašarų konteinerių, medienos).</p>	<p>Peržiūrėti tvarios praktikos tendencijas ir pasiūlyti šias naujas tvarias praktikas įgyvendinti institucijoje.</p>
4.5.2 Zoologijos sodų finansavimas	<p>Nustatyti savo zoologijos sodo finansavimo modelį (pvz., labdara, valstybės finansavimas ir t.t).</p>	<p>Apibūdinti skirtingus finansavimo modelius ir jų reikšmę, kurie gali būti taikomi kituose Europos zoologijos soduose.</p> <p>Nurodyti didžiausius zoologijos sodo pajamų ir išlaidų šaltinius (pvz., lankytojų įėjimo mokestis, gyvūnų pašarų išlaidos, t.t)</p>	<p>Apibūdinti įvairių finansavimo modelių įtaką strateginėms zoologijos sodo funkcijoms.</p> <p>Paašškinti priežastis, kodėl jų zoologijos sodo pajamos ir sąnaudos yra santykinai paskirstytos.</p>
4.5.3 Gyvūnų kolekcijos planavimas	<p>Demonstruoti, kaip gerai yra susipažinę su įstaigos instituciniu kolekcijos planu (IKP).</p> <p>Apibūdinti gyvūnų prižiūrėtojų priežiūroje esančių gyvūnų rūšių vaidmenį įstaigos kolekcijos plane.</p>	<p>Paašškinti, kodėl kolekcijos planavimas yra svarbus jų institucijai.</p>	<p>Siūlyti rekomendacijas, kokios rūšys turėtų būti perkeltos į instituciją ir iš jos pagal IKP (institucijos kolekcijos planą).</p> <p>Pademonstruoti žinias apie savo regiono kolekcijos planus (RKP), kurie taikomi jų darbe.</p>

4.5.4 Organizacinė struktūra ir funkcijos	Išsamiai apibūdinti savo funkcijas, kaip zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėjo. Papasakoti apie įstaigos organizacinę struktūrą ir pagrindines skirtingų įstaigos darbuotojų funkcijas.	Apibūdinti , koks gyvūnų prižiūrėjo vaidmuo yra platesniame įstaigos kontekste. Išsamiai apibūdinti pavaldinių funkcijas (jei taikoma).	Numatyti darbuotojų pavadavimo planavimą ir nustatyti būdus, kaip išspręsti bet kokias identifikuotas problemas.
4.5.5 Etika	Apibūdinti su gyvūnų prižiūrėjo darbu susijusių etikos principų turinį (pvz., įstaigos politikos, EAZA etikos kodeksas). Taikyti atitinkamą etikos politiką kasdieniame darbe.	Diskutuoti apie skirtumus tarp etikos ir gyvūnų gerovės. Pateikti pavyzdžių, kaip gyvūnų prižiūrėtojas integruoja etiką į kiekvieną kasdienio darbo aspektą.	Vertinti savo darbą etikos kontekste. Pagrįsti savo darbo praktikas etikos kontekste. Numatyti ir spręsti etikos klausimus, kurie kyla jų darbe. Dalyvauti Etikos Komiteje (jei taikoma).
4.5.6 Tarptautinės organizacijos	Apibūdinti skirtingų lygių organizacijas, dalyvaujančias valdant ir remiant šiuolaikinius zoologijos sodus: nacionalines asociacijas (pvz., BIAZA, SAZA), regionines asociacijas (pvz., EAZA, ZAA) ir pasaulines asociacijas (WAZA). Išvardyti organizacijas, kurioms priklauso įstaiga. Identifikuoti kitas organizacijas, palaikančias zoologijos sodų gyvūnų prižiūrėtojus, pvz. nacionalinės, regioninės ir tarptautinės organizacijos (ABWAK, AFSA, ICZ).	Paašškinti išorinių organizacijų įtaką gyvūnų prižiūrėjo institucijai ir jų darbui. Prisijungti prie atitinkamų organizacijų ir grupių, kad pagerinti savo darbo kokybę. Identifikuoti galimybes prisidėti prie tarptautinio bendradarbiavimo.	Aktyviai dalyvauti atitinkamose darbo grupėse, forumuose ir konferencijose (pvz., gyvūnų priežiūros seminaruose, gyvūnų rūšių specifiniuose seminaruose) teminiuose renginiuose (gyvūnų užimtumas, gyvūnų treniravimas). Aktyviai dalintis patirtimi su kolegomis ir pavaldiniais.

Literatūra:

- *The Modern Zoo: Foundations for Management and Development* – [EAZA](#)
- AZA-accredited Zoo and Aquarium Green Practices – [AZA](#)
- EAZA Code of Ethics – [EAZA](#)

- WAZA Code of Ethics and Animal Welfare – [WAZA](#)

Igyvendinimo būdai:

- EAZA Academy course 'Introduction to Zoo and Aquarium Management' – [EAZA](#)
- EAZA Academy course 'Zoo and Aquarium Collection Planning' – [EAZA](#)

4.6 Teisės aktai

Zoologijos sodai privalo laikytis visų su jų veikla susijusių teisės aktų, siekiant sėkmingai funkcionuoti. Visiems zoologijos sodams taikomi nacionaliniai teisės aktai, o zoologijos sodai Europos Sąjungoje taip pat turi laikytis atitinkamų Europos Sąjungos teisės aktų. Nors paprastai ilgiau dirbantys ir aukštesnes pareigas užimantys zoologijos sodų darbuotojai yra atsakingi už teisės aktų laikymąsi strateginiame ir organizaciniame lygmenyje, tačiau visi zoologijos sodo darbuotojai atliekant kasdienes funkcijas turi laikytis su jų darbu susijusių teisės aktų. Visiems zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojams labai svarbu suprasti įstatymų bazę, reglamentuojančią jų darbą.

Šioje temoje yra dvi pagrindinės kompetencijos:

- Licencijavimo reikalavimai: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali paaiškinti licencijavimo reikalavimus ir šalies teisės aktus, taikomus jų zoologijos sodui bei jų darbui.
- Europos Sąjungos teisės aktai: zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai gali demonstruoti supratimą ir (taikoma aukštesnio lygio gyvūnų prižiūrėtojams) užpildyti reikiamus dokumentus taip, kad jie atitiktų Europos Sąjungos teisės aktus.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
4.6.1 Licencijavimo reikalavimai	Trumpai apibūdinti šalies teisės aktus ir licencijavimo reikalavimus, taikomus zoologijos sodui (pvz., Zoologijos Sodo Licencijavimo Aktas Jungtinėje Karalystėje). Apibūdinti pasėkmes, jei įstaiga ir jos darbuotojai nesilaikytų būtinų teisės aktų. Parodyti , kad gyvūnų prižiūrėtojas sėkmingai atlieka jam priskirtas kasdienes darbo užduotis, laikantis atitinkamų	Išsamiau paaaiškinti nacionalinės teisės aktų dalis, kurios yra ypač svarbios gyvūnų prižiūrėtojo darbui (pvz., teisės aktai, susiję su gyvūnų priežiūra). Taikyti teises žinias naujose darbo situacijose.	Aktyviai laikytis teisės aktų reikalavimų, padėti ir jei reikia instruktuoti mažiau patyrusius kolegas. Padėti rengti ir tikrinti atitinkamus įrašus ir dokumentus, kad būtų įrodyta, jog laikomasi teisės aktų. Bendradarbiauti su atitinkamomis institucijomis.

	teisės aktų.		
4.6.2 Europos Sąjungos teisės aktai	<p>Išvardinti susijusius ir zoologijos sodui taikomus ES teisės aktus (bet neapsiribojant): ES Zoologijos sodų direktyva, ES Paukščių direktyva, ES Bioįvairovės strategija, ES Invazinių rūšių reguliavimas, ES direktyva dėl laukinių gyvūnų prekybos, ES Gyvūnų sveikatos įstatymas.</p> <p>Apibūdinti pasėkmes, jei įstaiga ir jos darbuotojai nesilaikytų šių būtinų teisės aktų.</p> <p>Parodyti, kad gyvūnų prižiūrėtojas sėkmingai atlieka jam priskirtas kasdienes darbo užduotis, laikantis atitinkamų teisės aktų.</p>	<p>Apibūdinti zoologijos sodą ir gyvūnų prižiūrėtojo darbą reglamentuojančius ES teisės aktus. Tai apima (bet neapsiribojant): ES Zoologijos sodų direktyva, ES Paukščių direktyva, ES Bioįvairovės strategija, ES Invazinių rūšių reguliavimas, ES direktyva dėl laukinių gyvūnų prekybos, ES Gyvūnų sveikatos įstatymas.</p> <p>Taikyti teisinės žinias naujose darbo situacijose.</p>	<p>Aktyviai laikytis ES teisės aktų reikalavimų, padėti ir jei reikia instruktuoti mažiau patyrusius kolegas.</p> <p>Padėti rengti ir tikrinti atitinkamus įrašus ir dokumentus, kad būtų įrodyta, jog laikomasi ES teisės aktų.</p>

Literatūra:

- EU Zoos Directive – [European Commission](#)
- EU Zoos Directive Good Practices Document – [European Commission](#)
- EU Birds Directive – [European Commission](#)
- EU Habitats Directive – [European Commission](#)
- EU Biodiversity Strategy – [European Commission](#)
- EU Regulation on Invasive Alien Species – [European Commission](#)
- EU Wildlife Trade Regulations – [European Commission](#)
- EU Animal Health Law – [European Commission](#)

4.6 Rinkodara ir komunikacija

Viena iš svarbiausių sėkmingo zoologijos sodo veiklos sričių yra rinkodara ir komunikacija. Dauguma zoologijos sodo veiklos aspektų priklauso nuo sėkmingos rinkodaros. Visas rinkodaros „skėtis“ apima reklamą, viešuosius ryšius, akcijas (siekiant sukurti teigiamą įvaizdį ir reputaciją zoologijos sodui) bei pardavimus (zoologijos sodo lankytojų įsigytų bilietų skaičius). Rinkodara – tai procesas, kurio metu zoologijos sodas pristatomas potencialiems lankytojams ir suinteresuotosioms šalims. Zoologijos sodas gali pasiūlyti geriausias

paslaugas ir turėti didelę gyvūnų kolekciją, tačiau be rinkodaros ir komunikacijos potencialūs lankytojai apie tai gali nesužinoti. Be rinkodaros lankytojai gali būti nepritraukti į zoologijos sodus. Priešingai, zoologijos sodas su gerai valdoma gyvūnų kolekcija yra labai svarbu sėkmingai rinkodarai.

Rinkodara ir komunikacija formuoja zoologijos sodo įvaizdį ir reputaciją. Visi zoologijos sodų darbuotojai, įskaitant ir gyvūnų prižiūrėtojus, atlieka labai svarbų vaidmenį išsaugant rinkodaros ir komunikacijos suformuotą zoologijos sodo įvaizdį. Gyvūnų prižiūrėtojo specialybė reiškia, kad jie neišvengiamai bendraus su zoologijos sodo lankytojais ir suinteresuotomis šalimis per savo darbo dieną planuotai arba neplanuotai. Todėl labai svarbu, kad gyvūnų prižiūrėtojai suprastų ir žinotų geriausius būdus profesionaliai reklamuoti, reprezentuoti savo įstaigą.

Šioje temoje yra 4 kompetencijos:

- Zoologijos sodų reputacija: zoologijos sodų gyvūnų prižiūrėtojai supranta įstaigos reputacijos svarbą ir dirba bei bendrauja su lankytojais, siekiant išlaikyti teigiamą įstaigos reputaciją.
- Rinkos tyrimai ir grįžtamasis ryšys: zoologijos sodų gyvūnų prižiūrėtojai žino, kaip naudotis rinkos tyrimais, įskaitant auditorijos segmentavimą ir lankytojų motyvacijas bei kaip rinkti jų nuomonę/grįžtamąjį ryšį.
- Darbas su rėmėjais: gyvūnų prižiūrėtojai žino rėmėjų svarbą zoologijos sodui (įskaitant visuomenės palaikymą), ko jie nori iš zoologijos sodo ir kaip juos įtraukti.
- Ryšiai su žiniasklaida: gyvūnų prižiūrėtojai supranta kaip jų įstaiga naudoja socialinius tinklus ir tradicinę žiniasklaidą, skirtingus kanalus, reklamuojant zoologijos sodą.

	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys competent lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys proficient lygyje gali:	Zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojai, dirbantys expert lygyje gali:
4.7.1 Zoologijos sodų reputacija	<p>Paaiškinti gero zoologijos sodo įvaizdžio ir reputacijos sukūrimo svarbą.</p> <p>Paaiškinti, kodėl lankytojų aptarnavimas yra viena iš svarbesnių gyvūnų prižiūrėtojo funkcijų.</p> <p>Žinoti apie prieš zoologijos sodus nusiteikusias organizacijas, jų tikslus ir veiksmus prieš zoologijos sodus.</p> <p>Išsamiai išvardinti įstaigos lankytojų elgesio taisykles.</p>	<p>Išlaikyti sukurtą zoologijos sodo įvaizdį ir reputaciją savo profesionaliu darbu.</p> <p>Demonstruoti tinkamą ir etišką elgesį prieš zoologijos sodus nusiteikusias organizacijas.</p> <p>Susitvarkyti su sudėtingomis problemomis (pvz., lankytojų konfliktai ir skundai).</p>	<p>Tinkamai ir aktyviai bendradarbiauti su kolegomis, lankytojais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, kad būtų išlaikyta zoologijos sodų svarba ir jų atliekamas darbas.</p>
4.7.2 Rinkos tyrimai ir grįžtamasis ryšys	<p>Paaiškinti rinkos tyrimų svarbą</p>	<p>Apibūdinti, kaip skirtingos žinios ir</p>	<p>(Po gyvūnų pristatymų, kuriuos</p>

	<p>zoologijos sodui. Išvardinti pagrindines lankytojų grupes, kurios ateina į zoologijos sodą (pvz., šeimos, suaugę, mokiniai, užsienio turistai). Paašškinti, kodėl lankytojai yra svarbūs zoologijos sodams, susiejant su jų edukavimu ir elgsenos pokyčiais.</p>	<p>interesai, kuriuos turi į zoologijos sodą ateinantys lankytojai įtakota tai, kokią informaciją pateikiame ir kaip bendraujame. Išvardinti galimus skirtingus auditorijų tipus pagal demografinius rodiklius, motyvaciją ir praeities patirtis. Žinoti, kokias priemones šiuo metu naudoja ar pateikia darbuotojams naudoti rinkodaros skyrius. Apibendrinti informaciją kolegoms.</p>	<p>veda prižiūrėtojai) kaupti informaciją, kokį įvaizdį lankytojai turi apie zoologijos sodą. Analizuoti, ar surinkti duomenys atitinka planuotus rezultatus. Demonstruoti, kaip edukacinės žinutės ir komunikacijos metodai turėtų būti pritaikyti, norint patenkinti skirtingų lankytojų auditorijų poreikius ir motyvaciją. Aiškiai susieti skirtingas edukacijų metodologijas ir edukacines žinutes su skirtingų auditorijų motyvacijomis. Sukurti ir įgyvendinti planą, kad atlikti atitinkamus pakeitimus remiantis lankytojų atsiliepimais.</p>
4.7.3 Darbas su rėmėjais	<p>Paašškinti rėmėjų ir suinteresuotų šalių svarbą zoologijos sodui. Išvardinti įvairias suinteresuotas šalis (pvz., įmones, nevyriausybinės organizacijas, zoologijos sodo partnerius, prieš zoologijos sodą nusiteikusias organizacijas, menininkus, potencialius savanorius, kt.).</p>	<p>Išvardinti įstaigos rėmimo procedūros eigą ir potencialias susidomėjusias šalis-rėmėjas. Paašškinti susidomėjusioms šalims, kaip tapti zoologijos sodo rėmėju. Nustatyti, ko susidomėjusios šalys nori/tikisi iš zoologijos sodo.</p>	<p>Paašškinti, kodėl naudinga būti zoologijos sodo rėmėju potencialiam galimam rėmėjui. Perteikti informaciją apie zoologijos sodo rėmimo tvarką potencialioms susidomėjusioms šalims.</p>
4.7.4 Ryšiai su žiniasklaida	<p>Apibūdinti žiniasklaidos svarbą, norint viešai reklamuoti savo instituciją. Paašškinti, kokį viešąjį įvaizdį įstaiga nori sukurti naudodama</p>	<p>Profesionaliai komunikuoti su žiniasklaida (kaip pridera). Pritaikyti profesionalų požiūrį, naudojantis socialiniais tinklais (Facebook,</p>	<p>Išlaikyti sukurtą zoologijos sodo įvaizdį profesionaliu darbu ir tvarkinga išvaizda, kai bendraujama su žiniasklaidos atstovais (TV/radijas, kt.).</p>

	<p>žiniasklaidos priemonės. Ivardinti įvairias (vidines ir išorines) žiniasklaidos priemonės. Laikytis įstaigos ryšių su žiniasklaida politikos ir krizinių komunikacijos situacijų suvaldymo.</p>	<p>Instagram, t.t.), siekiant populiarinti įstaigos veiklą (pvz., vertinti vaizdo turinio tinkamumą, įkelti tik geros kokybės nuotraukas ir trumpai apibūdinti vaizdinį turinį, perteikiant edukacines žinutes).</p>	<p>Sukurti tinkamą turinį žiniasklaidai su rinkodaros skyriaus pagalba. Elgtis kaip zoologijos sodo ambasadoriai ir reklamuoti įvairiuose žiniasklaidos kanaluose zoologijos sodo gyvūnų prižiūrėtojų specialybę kaip profesionalią specialybę.</p>
--	--	--	--

Literatūra:

- Internal institutional sponsorship procedures
- Internal guidelines on how to communicate with media and on social platforms (Communication & Marketing Department)
- *The Modern Zoo: Foundations for Management and Development* – [EAZA](#)